

Warszawa, 11 lutego 2025 r.

DKA.kj.092.14.2024

Pan
dr inż. Michał Rokicki
Dyrektor
Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin –
Państwowego Instytutu Badawczego
w Radzikowie
Radzików
05-870 Błonie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o *kontroli w administracji rządowej*¹ (dalej: ustawa o kontroli) oraz art. 35 i 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o *instytutach badawczych*² (dalej: ustawa o instytutach), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło w Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowym Instytucie Badawczym w Radzikowie, Radzików, 05-870 Błonie (dalej: Instytut, IHAR-PIB) kontrolę w zakresie wybranych zagadnień funkcjonowania Instytutu z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania Instytutem. Okres objęty kontrolą: od 1.01.2022 r. do 15.11.2024 r., z możliwością pozyskania informacji z okresów wcześniejszych do celów porównawczych.

Zgodnie z art. 47 w związku z art. 46 ust. 1-3 ustawy o kontroli przekazuję Panu Dyrektorowi *Wystąpienie pokontrolne*.

I. Informacje o kontroli

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- [REDACTED] - główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu (dalej: DKA)³,
- [REDACTED] - główny specjalista w Departamencie Innowacji, Cyfryzacji i Transferu Wiedzy⁴,
- [REDACTED] - główny specjalista w DKA⁵.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224

² Dz. U. z 2024 r. poz. 534

³ Na podstawie upoważnienia Nr 22c/2024 z 25.10.2024 r., ważnego do 15.11.2024 r.

⁴ Na podstawie upoważnienia Nr 22b/2024 z 8.08.2024 r. przedłużonego upoważnieniem Nr 22d/2024 z 25.10.2024 r. do 15.11.2024 r.

⁵ Na podstawie upoważnienia Nr 22a/2024 z 8.08.2024 r. Od 1.10.2024 r. nie pracuje w MRiRW.

Czynności kontrolne realizowano w okresie od 8.08.2024 r. do 15.11.2024 r. w siedzibie Instytutu oraz w sposób zdalny z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej i dokumentów w formie elektronicznej.

W okresie objętym kontrolą:

- dyrektorem Instytutu był dr inż. Michał Rokicki⁶,
- zastępcą dyrektora ds. naukowych byli:
 - o dr hab. [REDACTED]⁷ do 16.01.2023 r.,
 - o prof. dr hab. [REDACTED]⁸ od 1.02.2023 r. do obecnie.

II. Ocena ogólna skontrolowanej działalności

Działalność Instytutu w kontrolowanych obszarach łącznie ocenia się **pozytywnie z zastrzeżeniami**.

Formułując ocenę wzięto pod uwagę podjęte przez IHAR-PIB działania służące poprawie sytuacji finansowej Instytutu⁹.

Przeprowadzona kontrola wykazała słabości i nieprawidłowości w obszarach:

1. Działalności finansowej w zakresie:

- 1) sytuacji finansowej Instytutu w 2023 r., która uległa znaczącemu pogorzeniu. Zanotowano stratę netto na sprzedaży netto (-/-/17 263 050,41) i gdyby nie wyniki na pozostałej działalności operacyjnej oraz na działalności finansowej, wynik z całokształtu działalności byłby ujemny. Niepokojącym jest również niski udział przychodów ze sprzedaży dot. działalności badawczo-rozwojowej w przychodach ogółem,
- 2) procesu sporządzania planów finansowych oraz ich zmiany, który nie był realizowany prawidłowo, w szczególności:
 - plan finansowy Instytutu na 2022 r. nie został sporządzony i zaopiniowany w terminie umożliwiającym jego obowiązywanie od początku roku, na który został opracowany,
 - plan finansowy na 2024 r. nie został sporządzony w szczególowości określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach, tj. nie uwzględnił informacji w zakresie subwencji z budżetu państwa,
 - przekraczano zakładane (planowane) wartości kosztów, a pomimo tego nie dokonano korekty planu finansowego na 2022 r., a w przypadku planu na 2023 r. pomimo że jego korekta została wprowadzona w czerwcu 2023 r. i tak planowane wartości kosztów

⁶ Powołanie na funkcję dyrektora z dniem 20.09.2021 r. Ministra RiRW, znak: BDG.os.122.45.2021.

⁷ Powołanie na funkcję z-cy dyrektora ds. naukowych z dniem 8.09.2017 r. Ministra RiRW, znak: BDG.os.122.138.2017 oraz odwołanie z funkcji z-cy dyrektora ds. naukowych z dniem 16.01.2023 r. Ministra RiRW, znak: BDG.os.122.1.2023.

⁸ Powołanie na funkcję z-cy dyrektora ds. naukowych z dniem 01.02.2023 r. Ministra RiRW, znak: BDG.os.122.11.2023

⁹ Instytut w piśmie z 25.09.2024 r. wskazał, że sytuacja finansowa IHAR jest aktualnie dobra, natomiast podjęto ograniczenia nierentownej produkcji zwierzęcej.

zostały przekroczone. Mając na względzie, że plan finansowy stanowi podstawę gospodarowania środkami finansowymi w przypadku przewidywanego wzrostu kosztów wskazanych w planie finansowym, zasadne jest dokonywanie korekty planu,

3) postępowania w procesie windykacji należności od dłużników - działania windykacyjne instytutu nie były w pełni skuteczne, bowiem po wycofaniu się kontrahenta z projektu i przedawnieniu należności w wysokości 79 950 zł w 2023 r. Instytut spisał ją w koszty. Ponadto nie ustalono zasad postępowania w formie pisemnej, które wzmocniłyby efektywność tych działań. Konieczność ich wdrożenia wynika również z wysokiego stanu należności wymagalnych na koniec każdego roku z przedziału lat 2022-2023,

4) umów cywilnoprawnych:

- w przypadku zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami nie wprowadzono wzoru rejestru godzin do umowy zawierającego konkretne przedziały czasowe (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy, co umożliwiłoby weryfikację, czy przedmiot umowy cywilnoprawnej nie był wykonywany w czasie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy,
- pomimo, że w zarządzeniu określono rozwiązania zapobiegające, aby zadania wynikające z umowy nie były realizowane w czasie wykonywania zadań wynikających ze stosunku pracy, to umowy zawarte z pracownikami Instytutu, z wyjątkiem jednej, nie zawierały postanowień ograniczających ryzyko ewentualnych nadużyć w kontekście wykonywania przedmiotu umów w czasie pracy wynikającym ze stosunku pracy,
- w przypadku 3 umów zlecenia rejestr godzin pracy nie zawierał konkretnych przedziałów czasowych, w których pracownik realizował przedmiot umowy, umożliwiając weryfikację, czy nie był on wykonywany w trakcie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy,
- w przypadku 2 umów zlecenia zostało załączone ogólne oświadczenie pracownika bez wskazania poszczególnych dni i godzin pracy,
- w 1 przypadku brak było wniosku o zawarcie umowy wymaganego w obowiązującym ówczesnie zarządzeniu,
- mając na względzie, że Instytut zawarł 3 umowy zlecenia z pracownikami Instytutu, które powiązane były z realizacją zadań statutowych należy zauważyć, że zasadą powinno być wykonywanie przez pracowników zadań na podstawie i w ramach stosunku pracy,

5) samochodów służbowych - nie dołączano do karty ewidencji przebiegu pojazdu służbowego faktury (jej kopii) za zakupione paliwo dojazd prywatnych przez użytkownika

pojazdu, co może mieć wpływ na zachowanie transparentności oraz właściwego nadzoru nad rozliczeniem prywatnych przejazdów samochodem służbowym.

2. Jakości zarządzania Instytutem w zakresie zarządzania nieruchomościami:

- nie wprowadzono regulacji wewnętrznych w zakresie najmu i dzierżawy nieruchomości, co ocenia się za niewłaściwe. Biorąc pod uwagę posiadany duży areal, liczbę nieruchomości, w tym lokali mieszkalnych (43 umowy najmu oraz 8 umów dzierżawy) brak regulacji wewnętrznych dot. najmu i dzierżawy może wpływać na kwestie gospodarnego zarządzania majątkiem Instytutu,
- w badanym procesie sprzedaży nieruchomości brak było daty na sporządzonej analizie przydatności nieruchomości gruntowej.

W odniesieniu do wskazanych słabości i nieprawidłowości sformułowano zalecenia wskazane w części IV na końcu niniejszego Wystąpienia pokontrolnego.

III. Oceny i ustalenia szczegółowe

III. 1. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA INSTYTUTU

1. Regulacje wewnętrzne w zakresie zasad rachunkowości

W okresie objętym kontrolą Instytut posiadał ustaloną w formie pisemnej kompletną dokumentację opisującą przyjęte w Instytucie Zasady (politykę) rachunkowości¹⁰, w szczególności dotyczące:

- 1) określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych;
 - 2) metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;
 - 3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym: zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej;
 - 4) systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów,
- zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹¹, dalej: ustawy o rachunkowości.

W okresie kontrolowanym funkcję głównego księgowego w Instytucie sprawowały 4 osoby. Dyrektor Instytutu powierzył tym osobom określone obowiązki z zakresu rachunkowości w formie pisemnej, m.in. prowadzenie ksiąg rachunkowych, gromadzenie i przechowywanie

¹⁰ Wprowadzone zarządzeniem Nr 1/D/2017 dyrektora Instytutu z dnia 2 stycznia 2017 r. w sprawie ustalenia i wprowadzenia do stosowania zakładowych zasad (polityki) rachunkowości w Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowym Instytucie Badawczym w Radzikowie oraz w Oddziałach Naukowych i Zakładach Doświadczalnych Instytutu, zmienione zarządzeniem nr 13/D/2019 dyrektora IHAR-PIB z dnia 4.11.2019 r. w sprawie zmiany zakładowych zasad polityki rachunkowości.

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.

dowodów księgowych, nadzorowanie całokształtu prac z zakresu rachunkowości wykonywanych przez pracowników komórek organizacyjnych IHAR-PIB, sporządzanie sprawozdań finansowych. Przyjęcie odpowiedzialności za wykonywanie obowiązków z zakresu rachunkowości, określonych w zakresach obowiązków, osoby te potwierdziły w formie pisemnej, zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości.

W okresie objętym kontrolą Instytut posiadał ustaloną w formie pisemnej kompletną dokumentację opisującą przyjęte w Instytucie Zasady (politykę) rachunkowości, zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości.

2. Plany finansowe

Plany finansowe Instytutu na lata 2022-2024 zostały podpisane przez dyrektora Instytutu kolejno 7.06.2022 r., 9.12.2022 r.¹² i 29.11.2023 r. Rada Naukowa Instytutu uchwałami, odpowiednio Nr 2/XX/30 z 7.06.2022 r., Nr 2/XX/40 z 15.12.2022 r. i Nr 2/XX/89 z 6.12.2023 r., pozytywnie zaopiniowała ww. plany finansowe.

W związku z tym uznać należy, że Instytut w roku 2022, co najmniej do 7.06.2022 r. działał bez ustalonego planu finansowego, co stanowi naruszenie art. 18 ust. 10 i 12 ustawy o instytutach, według którego podstawą gospodarki finansowej instytutu jest plan finansowy ustalany przez dyrektora instytutu po zasięgnięciu opinii rady naukowej.

Plany finansowe Instytutu na lata 2022-2023 obejmowały wszystkie pozycje określone w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach, natomiast wymogów tej regulacji nie spełniał plan finansowy na 2024 r. Nie uwzględniono w nim informacji w zakresie subwencji z budżetu państwa. Obowiązek wskazywania tych informacji wynika, ze zmiany ustawy o instytutach, która weszła w życie 6.09.2023 r.¹³

Proces sporządzania planów finansowych nie był realizowany prawidłowo, w szczególności:

- plan finansowy Instytutu na 2022 rok nie został sporządzony i zaopiniowany w terminie umożliwiającym jego obowiązywanie od początku roku, na który został opracowany;
- plan finansowy na 2024 r. nie został sporządzony w szczególności określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach, tj. nie uwzględniał informacji w zakresie subwencji z budżetu państwa.

3. Sprawozdania finansowe Instytutu za lata 2022-2023

Sprawozdania finansowe Instytutu za lata 2022-2023 były kompletne - obejmowały wszystkie elementy określone w art. 45 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości: wprowadzenie

¹² Zmieniony 14.06.2023 r. (podpis dyrektora Instytutu); zmiana zaopiniowana przez Radę Naukową - uchwała Nr 2/XX/67 z 22.06.2023 r.

¹³ Wprowadzonej art. 8 pkt 6 ustawy z dnia 18.07.2023 r. o zmianie ustawy – Karta nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1672).

do sprawozdania finansowego, bilans, rachunek zysków i strat, dodatkowe informacje i objaśnienia, zestawienie zmian w kapitale własnym i rachunek przepływów pieniężnych.

Czynności związane z zatwierdzeniem sprawozdań finansowych

Czynności	Sprawozdanie finansowe Instytutu za 2022 rok (data czynności)	Sprawozdanie finansowe Instytutu za 2023 rok (data czynności)
Podpisanie przez dyrektora Instytutu	30.05.2023 r.	29.05.2024 r.
Sprawozdanie biegłego rewidenta	30.05.2023 r.	5.06.2024 r.
Pozytywna opinia Rady Naukowej	31.05.2023 r. ¹⁴	12.06.2024 r. ¹⁵
Wniosek do Ministra RiRW o zatwierdzenie sprawozdania wraz z podziałem zysku/ zatwierdzenie przez Ministra RiRW	2.06.2023 r./ 28.06.2023 r.	13.06.2024 r./ 27.06.2024 r.
Wniosek do Ministra RiRW o zamieszczenie na stronie BIP Ministerstwa	11.07.2023 r. zamieszczone 13.07.2023 r.	11.07.2024 r. zamieszczone 11.07.2023 r.
Zamieszczenie w Repozytorium Dokumentów Finansowych (KRS)	18.07.2023 r.	11.07.2024 r.

Roczne sprawozdania finansowe Instytutu za lata 2022-2023 zostały podpisane przez dyrektora IHAR-PIB, a następnie poddane badaniu przez biegłego rewidenta, który wydał opinię, że każde z nich:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Instytutu na dzień 31 grudnia danego roku oraz jego wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy o rachunkowości oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Instytut przepisami prawa oraz statutem Instytutu,
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 ustawy o rachunkowości.

Sprawozdania finansowe Instytutu za lata 2022-2023 były zgodne z art. 45 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości i uzyskały pozytywną opinię biegłego rewidenta. Rada Naukowa Instytutu pozytywnie zaopiniowała sprawozdania finansowe, które następnie zostały zatwierdzone przez Ministra RiRW, zgłoszone do opublikowania na stronie BIP Ministerstwa RiRW i zamieszczone w KRS.

4. Wykonanie planów finansowych na lata 2022-2023

Wykonanie planu finansowego na 2022 rok w zł

¹⁴ Uchwała Rady Naukowej Nr 2/XX/62 z 31.05.2023 r.

¹⁵ Uchwała Rady Naukowej Nr 2/XX/107 z 12.06.2024 r.

	Plan 2022	Wykonanie 2022	realizacja %
Przychody ogółem, w tym:	86 509 880	93 835 318	+8,47%
Przychody własne	54 543 200	59 412 469	+8,93%
Dotacje z budżetu państwa	31 966 680	34 422 849	+7,68%
Koszty ogółem, w tym:	82 093 471	79 710 462	-2,9%
Wynagrodzenia i składki naliczone od wynagrodzeń, w tym:	29 008 500	30 600 008	+5,49%
wynagrodzenia	24 333 500	25 842 253	+6,2%
Płatności odsetkowe od zaciągniętych zobowiązań	75 000	158 409	+111,21%
Majątkowe	5 530 000	5 526 421	-0,06%
Pozostałe koszty	47 479 971	43 425 623	-8,54%

W roku 2022 przychody ogółem w stosunku do planu przychodów zostały wykonane w 108,47%, i jednocześnie koszty spadły o 2,9%, co jest tendencją pozytywną. Wzrosły zarówno przychody własne – o 8,93%, jak i przychody z dotacji - o 7,68%. W zakresie kosztów odnotowano spadek pozostałych kosztów – o 8,54% w stosunku do zaplanowanych. Jako przyczynę wyższych kosztów płatności odsetkowych – o 111%, dyrektor Instytutu wskazał wzrost stóp procentowych, który spowodował wzrost oprocentowania kredytów.

Wykonanie planu finansowego na 2023 rok w zł

	Plan 2023	Wykonanie 2023	realizacja %
Przychody ogółem, w tym:	103 192 754	101 754 619	-1,39%
Przychody własne	67 910 754	67 155 812	-1,11%
Dotacje z budżetu państwa	35 282 000	34 598 807	-1,94%
Koszty ogółem, w tym:	92 704 325	100 682 592	+8,61%
Wynagrodzenia i składki naliczone od wynagrodzeń, w tym:	34 153 530	37 320 091	+9,27%
wynagrodzenia	28 230 000	30 566 263	+8,28%
Płatności odsetkowe od zaciągniętych zobowiązań	148 500	237 627	+60,02%
Majątkowe	5 540 000	5 526 421	-0,25%
Pozostałe koszty	52 862 295	57 598 452	+8,96%

W roku 2023 odnotowano spadek przychodów ogółem w stosunku do planu przychodów – o 1,39%, natomiast koszty wzrosły o 8,61%. Jakkolwiek spadek przychodów był niewielki, wzrost kosztów był zauważalny – około 9% po stronie kosztów wynagrodzeń wraz

z pochodnymi i pozostałych kosztów. Zgodnie z wyjaśnieniem dyrektora Instytutu wzrost kosztów płatności odsetkowych (o 60% w stosunku do planu tej kategorii kosztów) spowodowany był niezaplanowaną zapłatą odsetek dla KOWR od zasądzonej należności.

Instytut w okresie kontrolowanym nie osiągnął przychodów z tytułu komercjalizacji.

Wskazać należy, że w Instytucie przekraczano zakładane (planowane) wartości kosztów. Pomimo dokonanej 14.06.2023 r. korekty planu finansowego na 2023 r. zakładane wartości kosztów również zostały przekroczone, w szczególności w zakresie wynagrodzeń oraz płatności odsetkowych wynikających z zaciągniętych zobowiązań.

Przekraczano zakładane (planowane) wartości kosztów, a pomimo tego nie dokonano korekty planu finansowego na 2022 r., a w przypadku planu na 2023 r. pomimo że jego korekta została wprowadzona w czerwcu 2023 r. i tak planowane wartości kosztów zostały przekroczone;. Mając na względzie, że plan finansowy stanowi podstawę gospodarowania środkami finansowymi w przypadku przewidywanego wzrostu kosztów wskazanych w planie finansowym, zasadne jest dokonywanie korekty planu.

5. Wynik finansowy, struktura przychodów i kosztów

Wykonanie przychodów i kosztów ogółem w okresie kontrolowanym przedstawia poniższa tabela (w zł).

	2021	2022	2023
Przychody IHAR-PIB	81 485 913,81	93 835 318,25	101 754 619,05
w tym przychody zakładów doświadczalnych	35 336 675,87	48 550 434,04	49 184 271,17
Koszty IHAR-PIB	71 985 600,04	79 710 461,60	100 682 591,91
w tym koszty zakładów doświadczalnych	31 844 135,48	34 590 770,93	51 083 735,59

Z powyższych danych wynika, że w okresie kontrolowanym rosły zarówno przychody ogółem, jak i koszty ogółem, niemniej dynamika wzrostu kosztów była wyższa - o 39,86% w roku 2023 w stosunku do roku 2021 - w porównaniu do przychodów o 24,87% w tym samym okresie. Podobnie w przypadku rolniczych zakładów doświadczalnych, z tym, że wzrost kosztów działalności zakładu był jeszcze wyższy w porównaniu do przychodów, odpowiednio o 60,41% w porównaniu do 39,19% wzrostu przychodów.

Strukturę wykonanych przychodów i kosztów w latach 2021-2023 (na podstawie sprawozdań finansowych) ilustruje poniższa tabela (w zł).

	2021	2022	2023
Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	68 882 283,70	83 366 950,77	82 626 934,12
Koszty działalności operacyjnej	71 210 805,54	79 158 688,83	99 889 984,53
Pozostałe przychody operacyjne	1 879 083,96	2 379 954,27	4 609 250,99
Pozostałe koszty operacyjne	377 127,49	341 410,86	507 135,67
Przychody finansowe	10 724 546,15	8 088 413,21	14 518 433,94
Koszty finansowe	397 667,01	210 361,91	285 471,71

W latach 2022-2023 Instytut osiągnął dodatni wynik finansowy netto z całokształtu działalności, niemniej szczególnie znaczący w roku 2023 ujemny wynik z podstawowej działalności operacyjnej, jak niżej przedstawiono:

Rok	Zysk/strata ze sprzedaży (w zł)	Zysk/strata netto (w zł)
2021	(-) 2 328 521,84	(+) 9 408 384,77
2022	(+) 4 208 261,94	(+) 14 021 711,65
2023	(-) 17 263 050,41	(+) 966 180,14

W roku 2023 strata z podstawowej działalności operacyjnej skompensowana została do wartości zysku netto przede wszystkim wynikiem na działalności finansowej i pozostałej działalności operacyjnej. Zgodnie z wyjaśnieniami Z-cy Dyrektora Instytutu ds. Naukowych¹⁶ *główną przyczyną obniżenia wyniku finansowego za 2023 rok było pogorszenie rentowności działalności rolniczej w wyniku zawirowań na rynku rolnym po wybuchu wojny na Ukrainie (...). Drugim istotnym elementem przyczyniającym się do obniżenia wyniku był spadek rok do roku przychodów z grantów. Złożone wnioski nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Trzecim istotnym elementem był wzrost kosztów ogólnych wynikający ze znaczącej inflacji przyczyniającej się do wzrostu cen nośników energii oraz wynagrodzeń poprzez istotne wzrosty wynagrodzenia minimalnego.*

W okresie kontrolowanym udział przychodów netto ze sprzedaży w przychodach ogółem utrzymywał się na zbliżonym poziomie - wynosił 84,53% w roku 2021, 88,84% w 2022 r., a 81,2% w roku 2023. Udział przychodów ze sprzedaży związanej z działalnością badawczo-rozwojową w przychodach ogółem był niski i spadał w okresie kontrolowanym, wyniósł

¹⁶ Pismo z 4.10.2024 r., znak: D-507/S/2024.

w kolejnych latach: 2021 - 3,23% (2 633 889,89 zł), 2022 - 2,63% (2 463 494,77 zł), 2023 - 2,57% (2 619 091,20 zł), co należy uznać za tendencję niekorzystną.

Przychody Instytutu z tytułu otrzymanych subwencji i dotacji w kolejnych latach poddanych kontroli wyniosły¹⁷:

- w roku 2022 - 34 422 849 , co stanowiło 36,68% przychodów ogółem w tym roku;
- w roku 2023 - 34 598 807 zł, co stanowiło 34% przychodów ogółem w tym roku.

W roku 2023 nastąpiło znaczące pogorszenie sytuacji finansowej Instytutu, zanotowano stratę netto na sprzedaży netto (/-/17 263 050,41) i gdyby nie wyniki na pozostałej działalności operacyjnej oraz na działalności finansowej, wynik z całokształtu działalności byłby ujemny. Niepokojącym jest również bardzo niski udział przychodów ze sprzedaży dot. działalności badawczo-rozwojowej w przychodach ogółem.

6. Zobowiązania i należności Instytutu

Na podstawie sprawozdań finansowych za lata 2022-2023 ustalono, że zobowiązania i należności krótkoterminowe na koniec okresów sprawozdawczych wyniosły:

zobowiązania krótkoterminowe

- rok 2022 - 6 589 815,77 zł, w tym z tytułu dostaw i usług wobec pozostałych jednostek 3 722 769,65 zł;
- rok 2023 - 3 928 040,03 zł, w tym z tytułu dostaw i usług wobec pozostałych jednostek 1 414 991,22 zł.

należności krótkoterminowe

- rok 2022 - 11 292 567,83 zł, w tym z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek 3 947 935,79 zł;
- rok 2023 - 9 803 949,01 zł, w tym z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek 3 286 452,42 zł.

W Instytucie nie zostały wprowadzone pisemne procedury regulujące proces windykacji należności od podmiotów zalegających z płatnościami. Zgodnie z wyjaśnieniem zastępcy dyrektora Instytutu ds. naukowych z 5.09.2024 r. w praktyce proces windykacji należności przebiega w poniższy sposób:

„Instytut prowadzi kontrolę terminowości zapłaty należności, dokonując weryfikacji konta należności w ewidencji księgowej. W przypadku występowania zaległości kontrahent jest monitorowany przez merytoryczną jednostkę organizacyjną realizującą transakcję oraz

¹⁷ Na podstawie informacji dyrektora Instytutu o wykonaniu planów z 25.09.2024 r .

wysyłane są wezwania do zapłaty. Kontrolę terminowości zapłaty realizują odpowiednia komórki finansowe w jednostkach organizacyjnych IHAR-PIB, których płatność dotyczy.”

Należności przedawnione wg stanu na 31 grudnia 2022 r.

Nazwa podmiotu	Oznaczenie dokumentu	Data dok.	Term. płat.	Do zapłaty	Zapłacono	Pozostało	Aktualny status należności
AGRO INSERWIS SP.Z O.O.	FV 2006	30-06-2006	31-12-2006	5 613,48	0,00	5 613,48	Spółka zależna, nie regulowała zobowiązań. Zapłacono 09.02.2023 r.
AGRO JADWISIN POŻYCZKA	POŻYCZKA	01-01-2006	31-12-2008	265 000,00	165 000,00	100 000,00	Spółka zależna nie spłacała pożyczki Zapłaciła 19.01.2023
ENECROPS SP.Z O.O.	00015/OS11909F	18-09-2019	02-10-2019	79 950,00	0,00	79 950,00	Kontrahent wycofał się z projektu. Po przedawnieniu należności spisano ją w koszty w 2023 roku
S.K. (osoba fizyczna)	00003/OS11810F	01-10-2018	15-10-2018	2 265,07	1 525,18	739,89	Najemca wpłaca stałą kwotę: 581,83 zł., która jest zdezaktualizowana poniżej stawek czynszu wynikającego ze wzrostu cen usług. Instytut przegrał proces w kwietniu 2021 roku o zwiększony czynsz podniesiony bez zgody wynajmującego, odpisu dokonano na koniec 2022 roku na kwotę 11 828 ,65 zł.
	00003/OS11811F	02-11-2018	16-11-2018	2 139,17	2 127,53	11,64	
	00003/OS11812F	03-12-2018	17-12-2018	2 265,07	1 163,66	1 101,41	
	00003/OS11901F	02-01-2019	16-01-2019	2 533,33	581,83	1 951,50	
	00003/OS11902F	01-02-2019	15-02-2019	2 265,07	831,83	1 433,24	
	00003/OS11903F	04-03-2019	18-03-2019	2 265,07	581,83	1 683,24	
	00003/OS11904F	01-04-2019	15-04-2019	2 265,07	1 216,94	1 048,13	
	00003/OS11906F	04-06-2019	18-06-2019	2 260,38	581,88	1 678,50	
	00003/OS11907F	01-07-2019	15-07-2019	2 267,07	542,58	1 724,49	
	00003/OS11908F	01-08-2019	15-08-2019	2 267,07	581,83	1 685,24	
	00003/OS11909F	02-09-2019	16-09-2019	2 129,67	581,83	1 547,84	
	00003/OS11910F	01-10-2019	15-10-2019	2 126,07	581,88	1 544,19	
	00003/OS11911F	04-11-2019	18-11-2019	2 339,28	881,83	1 457,45	
	00003/OS11912F	02-12-2019	16-12-2019	3 867,23	1 123,84	2 743,39	
	00004/OS11910F	01-10-2019	15-10-2019	41,55	0,00	41,55	
	00005/OS11905F	08-05-2019	22-05-2019	2 267,07	0,00	2 267,07	
	00010/OS11908F	28-08-2019	11-09-2019	49,59	0,00	49,59	
	00014/OS11910F	24-10-2019	07-11-2019	46,73	0,00	46,73	
	00018/OS11809F	28-09-2018	12-10-2018	118,58	0,00	118,58	
	00020/OS11912F	13-12-2019	27-12-2019	48,46	0,00	48,46	
	00025/OS11811F	27-11-2018	11-12-2018	58,79	0,00	58,79	
	00059/OS11901F	24-01-2019	07-02-2019	45,65	0,00	45,65	
P.P.H.U. KARINA ZIMNA	00032/1S11808F	02-08-2018	16-08-2018	123,00	0,00	123,00	Należności do spisania. Koszty windykacji przewyższają należność.
SIN CITY SP. Z O.O.	00051/1S11907F	31-07-2019	14-08-2019	6 000,00	3 000,00	3 000,00	Objęcie należności odpisem aktualizującym. Instytut uzyskał tytuł wykonawczy - sprawa u Komornika.
S.W. (osoba fizyczna)	PRZEKSIEGOWANIE OBROTÓW	31-12-2014	31-12-2014	4 943,20	2 389,31	2 553,89	Najemca zmarł.

Należności przedawnione wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

Nazwa podmiotu	Oznaczenie dokumentu	Data dok.	Term. płat.	Do zapłaty	Zapłacono	Pozostało	Aktualny status należności
BUSZMAN DAWID Z-D INSTAL.	00023/2S12007F	01-07-2020	10-07-2020	1 095,19	0,00	1 095,19	Kontrahent wielokrotnie wzywany do zapłaty, bezskutecznie. Należności do umorzenia w 2024 roku po uwzględnieniu rachunku ekonomicznego windykcji.
BUSZMAN DAWID Z-D INSTAL.	00095/2S12008F	12-08-2020	28-08-2020	66,36	0,00	66,36	
BUSZMAN DAWID Z-D INSTAL.	00097/2S12007F	15-07-2020	31-07-2020	230,69	0,00	230,69	
BUSZMAN DAWID Z-D INSTAL.	00098/2S12006F	16-06-2020	30-06-2020	426,57	208,70	217,87	
BUSZMAN DAWID Z-D INSTAL.	2021/NO/000002	30-12-2020	30-12-2020	130,06	0,00	130,06	
S.K. (osoba fizyczna)	00001/OS12002F	03-02-2020	17-02-2020	2 326,77	581,83	1 744,94	Kontrahent wpłaca stałą kwotę: 581,83 zł., która jest zdezaktualizowana poniżej stawek czynszu wynikającego ze wzrostu cen usług. Instytut przegrał proces w kwietniu 2021 roku o zwiększony czynsz podniesiony bez zgody wynajmującego, odpis dokonano na koniec 2022 roku na kwotę 11 828 ,65 zł. Aktualnie IHAR próbuje ustalić adres kontrahenta w celu dostarczenia skutecznie wezwania do zapłaty.
	00001/OS12003F	02-03-2020	16-03-2020	2 345,20	581,83	1 763,37	
	00001/OS12004F	01-04-2020	15-04-2020	2 345,20	581,83	1 763,37	
	00001/OS12005F	04-05-2020	18-05-2020	2 228,45	831,83	1 396,62	
	00001/OS12006F	01-06-2020	15-06-2020	2 345,20	1 163,66	1 181,54	
	00001/OS12008F	03-08-2020	17-08-2020	2 244,03	581,83	1 662,20	
	00001/OS12009F	01-09-2020	15-09-2020	2 377,50	581,83	1 795,67	
	00001/OS12010F	01-10-2020	15-10-2020	2 381,10	881,88	1 499,22	
	00001/OS12011F	02-11-2020	16-11-2020	2 234,19	581,83	1 652,36	
	00001/OS12012F	01-12-2020	15-12-2020	2 377,25	1 463,66	913,59	
	00002/OS12002F	03-02-2020	17-02-2020	45,57	0,00	45,57	
	00002/OS12003F	02-03-2020	16-03-2020	41,39	0,00	41,39	
	00003/OS11810F	01-10-2018	15-10-2018	2 265,07	1 525,18	739,89	
	00003/OS11811F	02-11-2018	16-11-2018	2 139,17	2 127,53	11,64	
	00003/OS11812F	03-12-2018	17-12-2018	2 265,07	1 163,66	1 101,41	
	00003/OS11901F	02-01-2019	16-01-2019	2 533,33	581,83	1 951,50	
	00003/OS11902F	01-02-2019	15-02-2019	2 265,07	831,83	1 433,24	
	00003/OS11903F	04-03-2019	18-03-2019	2 265,07	581,83	1 683,24	
	00003/OS11904F	01-04-2019	15-04-2019	2 265,07	1 216,94	1 048,13	
	00003/OS11906F	04-06-2019	18-06-2019	2 260,38	581,88	1 678,50	
	00003/OS11907F	01-07-2019	15-07-2019	2 267,07	542,58	1 724,49	
	00003/OS11908F	01-08-2019	15-08-2019	2 267,07	581,83	1 685,24	
	00003/OS11909F	02-09-2019	16-09-2019	2 129,67	581,83	1 547,84	
	00003/OS11910F	01-10-2019	15-10-2019	2 126,07	581,88	1 544,19	
	00003/OS11911F	04-11-2019	18-11-2019	2 339,28	881,83	1 457,45	
	00003/OS11912F	02-12-2019	16-12-2019	3 867,23	1 123,84	2 743,39	
	00004/OS11910F	01-10-2019	15-10-2019	41,55	0,00	41,55	
	00004/OS12007F	06-07-2020	20-07-2020	2 345,20	0,00	2 345,20	
	00005/OS11905F	08-05-2019	22-05-2019	2 267,07	0,00	2 267,07	
	00005/OS12001F	07-01-2020	21-01-2020	2 182,77	0,00	2 182,77	
	00005/OS12007F	06-07-2020	20-07-2020	48,25	0,00	48,25	
	00010/OS11908F	28-08-2019	11-09-2019	49,59	0,00	49,59	
	00010/OS12005F	25-05-2020	08-06-2020	195,14	0,00	195,14	
	00014/OS11910F	24-10-2019	07-11-2019	46,73	0,00	46,73	
	00018/OS11809F	28-09-2018	12-10-2018	118,58	0,00	118,58	
	00018/OS12012F	16-12-2020	30-12-2020	987,70	0,00	987,70	
	00020/OS11912F	13-12-2019	27-12-2019	48,46	0,00	48,46	
	00025/OS11811F	27-11-2018	11-12-2018	58,79	0,00	58,79	
	00059/OS11901F	24-01-2019	07-02-2019	45,65	0,00	45,65	
	00062/OS12003F	25-03-2020	08-04-2020	27,18	0,00	27,18	

SIN CITY SP. Z O.O.	00051/1S11907F	31-07-2019	14-08-2019	6 000,00	3 000,00	3 000,00	Objęcie należności odpisem aktualizującym. Instytut uzyskał tytuł wykonawczy, sprawa u Komornika.
	00065/1S11912F	31-12-2019	14-01-2020	14 000,00	0,00	14 000,00	
S.W. (osoba fizyczna)	PRZEKSIEGOWANIE OBROTÓW	31-12-2014	31-12-2014	4 943,20	2 389,31	2 553,89	Najemca zmarł.

Mając na uwadze wysoki stan należności wymagalnych na koniec każdego roku z przedziału lat 2022-2023, należy podkreślić, że ustalenie zasad postępowania w procesie windykacji należności od dłużników Instytutu w formie pisemnej wzmocniłoby efektywność działań w tym zakresie. Działania windykacyjne nie były w pełni skuteczne, bowiem po wycofaniu się kontrahenta z projektu i przedawnienia należności w wysokości 79 950 zł w 2023 r. Instytut spisał ją w koszty.

7. Umowy cywilno-prawne

1. W Instytucie obowiązuje zarządzenie dyrektora Instytutu nr 5/D/2024 z 9.02.2024 r. w sprawie wprowadzenia wzorów umów cywilnoprawnych. W zarządzeniu określono wzory umów cywilnoprawnych¹⁸, zasady dot. stosowania wzorów umów, wytyczne dla umów zawieranych z osobami fizycznymi poza zakresem działalności gospodarczej. W § 1 ust. 3 ustalono, że umowy zawierane przez Instytut powinny w szczególności szczegółowo zabezpieczać interes Instytutu, w tym dot.: przeniesienia praw autorskich, gdy w ramach umowy powstaje utwór, postanowień dot. kar umownych, warunków odstąpienia od umowy, postanowień dot. dochodzenia ewentualnych roszczeń wynikających z nienależytego lub nieterminowego wykonania przedmiotu umowy, waloryzacji należności, w przypadku, gdy przepisy tak stanowią¹⁹.

2. W zarządzeniu ustalono wzór rejestru godzin do umowy o świadczenie usług zawierający dzień miesiąca i liczbę godzin wykonywania umowy oraz podpisy wykonawcy i osoby merytorycznej ze strony Instytutu. Należy zauważyć, że w przypadku zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami Instytutu konieczne jest wskazanie konkretnych przedziałów czasowych (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy,

¹⁸ Określone zostały wzory umów: o dzieło na recenzję w postępowaniu habilitacyjnym, o dzieło na recenzję rozprawy doktorskiej, o dzieło na recenzję utworu/publikacji naukowej, o świadczenie usług na członkostwo w komisji habilitacyjnej, o zakazie konkurencji dla pracowników naukowych, o odpłatność za prowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego, o dzieło – ogólna, o świadczenie usług – ogólna, o świadczenie usług z przeniesieniem praw autorskich, o roboty budowlane/remontowe, o roboty budowlane (wg PZP – do postępowań przetargowych), dostawy partiami, dostawy jednorazowo, dostawy (wg PZP – do postępowań przetargowych), przekazania materiałów hodowlanych (z opcją odpłatności), na prace badawcze.

¹⁹ Zarządzenie dyrektora uchylilo poprzednie regulacje: zarządzenie nr 4/D/2017 z 17.01.2017 r. w sprawie rejestru umów cywilnoprawnych realizowanych z bezosobowego funduszu środków obrotowych, zmienione zarządzeniem nr 16/D/2017 z 20.07.2017 r. W zarządzeniach określono wzory: wniosku o zawarcie umowy zlecenia i umowy o dzieło, umowy zlecenia i umowy o dzieło, protokołu odbioru tematu umowy (o dzieło), rejestru godzin, rachunku, oświadczenia zleceniobiorcy dla określenia obowiązku zaliczki podatku dochodowego od osób fizycznych oraz obowiązku ubezpieczenia społecznego. Ówczesny wzór umowy zlecenia obowiązujący do 9.02.2024 r. nie zawierał postanowień dot. zabezpieczenia interesu Instytutu w zakresie: odstąpienia od umowy w przypadku niezgodnego z warunkami wykonania umowy, wypowiedzenia umowy w przypadku, kar umownych, dochodzenia odszkodowania w przypadku poniesienia szkody. Wzór umowy o dzieło zawierał postanowienia dot. m.in.: przeniesienia praw autorskich, kar umownych, dochodzenia odszkodowania, wypowiedzenia umowy.

umożliwiających weryfikację czy nie był on wykonywany w trakcie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy.

3. Dopuszczalne przypadki zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami Instytutu określone zostały:

1) w § 4 zarządzenia nr 5/D/2022 z 14.03.2022 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników wykonujących zadania w ramach realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, gdzie wskazano, że zawarcie umowy z pracownikiem dopuszczalne jest tylko wówczas, gdy zadania świadczone w ramach projektu nie wchodzą w zakres obowiązków danego pracownika i są wykonywane poza obowiązującym pracownika czasem pracy; zawarcie umowy cywilnoprawnej jest możliwe, gdy jest zgodne z przepisami i wytycznymi dotyczącymi danego projektu, przy czym spełnione muszą być łącznie następujące warunki:

- praca wykonywana w ramach umowy cywilnoprawnej jest rodzajowo różna od pracy wykonywanej na podstawie stosunku pracy,
- zakres zadań w ramach umowy cywilnoprawnej jest precyzyjnie określony,

w sytuacji gdy wymaga tego projekt, osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej prowadzi kartę czasu pracy na rzecz tej umowy;

2) w § 4 zarządzenia nr 6/D/2022 z 14.03.2022 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników wykonujących zadania w ramach umów z kontrahentami, w którym określono m.in., że: realizacja przez pracownika zadania na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z IHAR-PIB jest dopuszczalna wyjątkowo, wyłącznie wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- zadania świadczone w ramach umowy z kontrahentem zewnętrznym nie wchodzą w zakres obowiązków danego pracownika określony umową o pracę (prace rodzajowo różne od pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę),
- zadania są wykonywane poza obowiązującym pracownika czasem pracy w IHAR-PIB,
- stawka godzinowa za świadczone zadania nie może być niższa niż wysokość minimalnej stawki godzinowej, wskazanej przepisami prawa²⁰.

4. Dyrektor Instytutu wydał zarządzenie nr 2/D/2024 z 8.01.2024 r. w sprawie zasad procedowania umów i wprowadzenia Centralnego Rejestru Umów, w którym określono,

²⁰ Dyrektor w piśmie z 5.11.2024 r., znak: D-557/S/2024, wyjaśnił, że wykonywanie przez pracownika zadania w oparciu o umowę cywilnoprawną wymaga uprzedniej zgody Dyrektora i podpisania umowy przed przystąpieniem pracownika do realizacji zadania. Wprowadzony obowiązek uzyskania każdorazowo akceptacji formalno-prawnej m.in. radcy prawnego Instytutu pod procedowaną umową, wprowadzony zarządzeniem nr 2/D/2024, zapewnia, aby przedmiot umowy cywilnoprawnej nie pokrywał się z zadaniami wynikającymi z zakresu obowiązków pracownika oraz zadaniami wynikającymi z regulaminu organizacyjnego. Jednocześnie każdy pracownik (poza administracyjnym) zobowiązany jest do prowadzenia karty czasu pracy (przykładowo: zbiorcze zestawienie godzin pracy za październik pracowników Zakładu Biologii Stosowanej Instytutu, grupy badawczej Pracownik Genetyki Stosowanej), w której wykazuje wszystkie swoje aktywności i zadania wykonywane w ramach stosunku pracy, tym samym ewentualne zadania wynikające z umowy cywilnoprawnej nie są realizowane w czasie zadań wynikających ze stosunku pracy.

że warunkiem skierowania umowy do podpisania przez dyrektora Instytutu, bądź osobę upoważnioną, jest procedowanie umowy zgodnie z zarządzeniem.

5. Kontroli w zakresie umów cywilnoprawnych poddano²¹:

- 9 umów zlecenia spośród 402, w tym 5 zawartych z pracownikami Instytutu²² spośród 64,
- 7 umów o dzieło spośród 76²³.

W toku kontroli stwierdzono, że w przypadku:

- 1 umowy brak było wniosku o zawarcie umowy wymaganego w obowiązującym ówczesnie zarządzeniu nr 4/D/2017, co oznacza, że w dokumentacji dot. umowy nie było szczegółowego uzasadnienia konieczności jej zawarcia.
- 5 umów zlecenia i 3 umów o dzieło nie było postanowień dot. wypowiedzenia (odstąpienia) umowy w przypadku naruszenia warunków umowy,
- 6 umów zlecenia i 3 umów o dzieło nie było postanowień dot. kary umownej,
- 2 umów zlecenia i 2 umów o dzieło nie było postanowień dot. zachowania poufności,
- 1 umowy zlecenia z pracownikiem Instytutu zawarto postanowienia, że świadczenie czynności odbywać się będzie w ramach projektu po godzinach pracy, w pozostałych 4 umowach z pracownikami nie było takich postanowień,
- 3 umów zlecenia z pracownikami Instytutu został załączony rejestr godzin pracy, który jednak nie zawierał konkretnych przedziałów czasowych (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy, umożliwiającą weryfikację czy nie był on wykonywany w trakcie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy; 2 umów zlecenia zostało załączone ogólne oświadczenie bez wskazania poszczególnych dni i godzin pracy,
- 9 umów zlecenia rozliczenie umowy nastąpiło na podstawie wystawionego rachunku, w tym w 1 umowie oprócz wystawionego rachunku sporządzono także protokół,
- wszystkich umów o dzieło sporządzony był protokół odbioru; w 1 przypadku protokół nie zawierał informacji, jakiej umowy dotyczy i jaki był jej przedmiot, co było niezgodne ze wzorem umowy określonym w zarządzeniu nr 4/D/2017,
- wszystkich umów o dzieło strony umowy wystawiły rachunki, na podstawie których umowy były rozliczone,

²¹ Doboru próby dokonano na podstawie zestawień umów cywilnoprawnych przekazanych przez Instytut. Zestawienia obejmowały umowy zawarte w okresie od 1.01.2022 r. do 30.09.2024 r. Przy doborze próby wzięto pod uwagę w szczególności rodzaj wykonywanych prac w ramach umowy, wysokość wynagrodzenia, a także, czy umowa została zawarta z pracownikiem Instytutu (notatka). Zestawienie skontrolowanych umów w aktach kontroli.

²² 3 umowy zlecenia powiązane z realizacją zadań statutowych: 2 zawarte z pracownikami Instytutu w ramach realizowanych projektów, 1 umowa zlecenia dot. przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia dr. hab. oraz 2 umowy zlecenia niezwiązane z realizacją zadań statutowych Instytutu.

²³ W okresie objętym kontrolą z pracownikiem Instytutu była zawarta 1 umowa o dzieło dot. sporządzenia sprawozdania finansowego za 2021 r. w związku z urlopem macierzyńskim i rodzicielskim głównej księgowej Instytutu, której zakres obowiązków obejmował sporządzanie sprawozdań finansowych.

- umów zlecenia zawartych z pracownikami Instytutu zakres czynności wykonywanych w ramach stosunku pracy nie pokrywał się z wykonanym świadczeniem w ramach zlecenia,
- wszystkich umów o dzieło zawarto postanowienia o przeniesieniu autorskich praw majątkowych i pokrewnych do dzieła.

Mając na względzie, że Instytut zawarł 3 umowy zlecenia z pracownikami Instytutu, które powiązane były z realizacją zadań statutowych należy zauważyć, że zasadą powinno być wykonywanie przez pracowników zadań na podstawie i w ramach stosunku pracy. Zakresy powierzanych pracownikom obowiązków powinny być określone, a w razie potrzeby modyfikowane w taki sposób, aby jak najlepiej realizować zadania Instytutu. Co do zasady realizacja dodatkowych zadań nie powinna być przedmiotem umów cywilnoprawnych, natomiast w przypadku zaistnienia uzasadnionych okoliczności, należy w szczególności wziąć pod uwagę inne formy wynagradzania pracowników za wykonywanie dodatkowych zadań, np. poprzez przyznanie dodatków zadaniowych, premii, itp.

W Instytucie wprowadzono zarządzeniami dyrektora szczegółowe regulacje w zakresie procedowania i rejestrowania umów cywilnoprawnych. Określenie wzorów umów cywilnoprawnych do stosowania w Instytucie ocenia się pozytywnie. We wzorach umów zlecenia i o dzieło wprowadzone zostały postanowienia i mechanizmy zabezpieczające interesy Instytutu w przypadku umów zawieranych z podmiotami zewnętrznymi. Jednakże w przypadku zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami Instytutu konieczne jest wprowadzenie wzoru rejestru godzin do umowy zawierającego konkretne przedziały czasowe (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy. Umożliwi to weryfikację czy przedmiot umowy cywilnoprawnej nie był wykonywany w czasie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy.

Pomimo, że w zarządzeniu określono rozwiązania zapobiegające, aby zadania wynikające z umowy nie były realizowane w czasie wykonywania zadań wynikających ze stosunku pracy, to umowy zawarte z pracownikami Instytutu, z wyjątkiem jednej, nie zawierały postanowień ograniczających ryzyko ewentualnych nadużyć w kontekście wykonywania przedmiotu umów w czasie pracy wynikającym ze stosunku pracy.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- 3 umów zlecenia, w których rejestr godzin pracy nie zawierał konkretnych przedziałów czasowych, w których pracownik realizował przedmiot umowy, umożliwiających weryfikację, czy nie był on wykonywany w trakcie godzin pracy wynikających ze stosunku pracy;
- 2 umów zlecenia, w których zostało załączone ogólne oświadczenie bez wskazania poszczególnych dni i godzin pracy,

- 1 przypadku, w którym protokół odbioru nie zawierał informacji, jakiej umowy dotyczy i jaki był jej przedmiot,
- 1 przypadku, w którym brak było wniosku o zawarcie umowy wymaganego w obowiązującym ówczesnie zarządzeniu.

Umowy zostały rozliczone prawidłowo na podstawie wystawionych rachunków przez wykonawców przedmiotu umowy.

Jednocześnie mając na względzie, że Instytut zawarł 3 umowy zlecenia z pracownikami Instytutu, które powiązane były z realizacją zadań statutowych należy zauważyć, że zasadą powinno być wykonywanie przez pracowników zadań na podstawie i w ramach stosunku pracy.

8. Samochody służbowe

1. W Instytucie wykorzystywanie samochodów służbowych reguluje zarządzenie Dyrektora Nr 15/D/2022 z 1.08.2022 r. w sprawie ustalenia zasad korzystania z samochodu służbowego i samochodu prywatnego do celów służbowych²⁴ (dalej: zarządzenie Nr 15).

W regulaminie użytkowania samochodów służbowych określono m.in.:

- obowiązki i zakazy dot. korzystania z samochodów,
- zasady pokrywania kosztów eksploatacji,
- zasady wyceny nieodpłatnego świadczenia z tytułu prywatnego używania pojazdu służbowego,
- zasady używania samochodu prywatnego do celów służbowych.

W regulaminie określono również wzory dokumentów:

- wniosku o wyjazd samochodem służbowym,
- karty pojazdu – ewidencji przebiegu pojazdu służbowego,
- ewidencji przebiegu pojazdu prywatnego,
- protokołu przekazania samochodu,
- umowy o przekazanie do używania samochodu służbowego,
- umowy o przekazanie do używania samochodu służbowego do celów prywatnych,
- wniosku o wyjazd samochodem prywatnym.

²⁴ W załączniku do zarządzenia określono regulamin korzystania z samochodu służbowego i samochodu prywatnego do celów służbowych. Zarządzenie uchyliło poprzednie zarządzenie Dyrektora Instytutu Nr 8/D/2014 z dnia 31.03.2014 r. sprawie zasad korzystania z samochodu służbowego IHiAR-PIB.

Dodatkowo Zakład Doświadczalny Niezychowice (Czarotłomie) Instytutu podpisał 3.08.2023 r. umowę z firmą Cartrack Polska sp. z o.o. w Warszawie z zakresie monitoringu 3 pojazdów systemem GPS²⁵.

2. Instytut wg stanu na 5.09.2024 r. posiadał 36 samochodów z tego: 25 osobowych i 11 ciężarowych do 3,5 t. 3 samochody wyprodukowano w latach 90-tych, 22 samochody w latach 2000-2010, a 11 w latach 2010-2019. Instytut nie posiada nowszych samochodów.

3. Sposób rozliczenia korzystania z samochodów służbowych do celów prywatnych określony został w § 7 zarządzenia Nr 15 i jest zgodny z przepisami art. 12 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych²⁶. W § 7 postanowiono również, że kwota opłaty nie zawierała kosztów paliwa i materiałów eksploatacyjnych, zużytych podczas jazd prywatnych, które finansowane były przez użytkownika we własnym zakresie i z własnych środków.

4. Do kontroli wybrano rozliczenia wykorzystania samochodów służbowych:

- 1) Dacia nr rej. WZ 9643T za marzec 2022 r.,
- 2) Mercedes Benz nr rej. PKR 41732 za lipiec 2023 r.,
- 3) Citroen nr rej. ZKO 6M86 za listopad 2023 r.,
- 4) Volkswagen nr rej. GCH 93388 za maj 2024 r.

Zawarto umowy o używanie pojazdów do celów służbowych (wraz z protokołami przekazania) z: 20.09.2022 r. z dyrektorem ZD w Boninie (Citroen), 1.09.2022 r. z pracownikiem (Dacia), 1.10.2022 r. z pracownikiem (Volkswagen), 1.08.2022 r. z dyrektorem Instytutu (Mercedes Benz).

Sprawdzone karty ewidencji pojazdów Dacia, Mercedes i Citroen zawierały wpisy dot.: kolejnego numeru wyjazdu, daty i celu wyjazdu, opisu trasy, stanu początkowego i końcowego licznika, liczby przejechanych kilometrów oraz podpisy kierujących pojazdem. Samochód Volkswagen posiadał szczegółową kartę przebiegu wygenerowaną przez system Cartrack.

5. Do kontroli wybrano polecenia wyjazdów służbowych: nr 326/2024, 320/2024, 368/2024, i zweryfikowano, czy zawierały wniosek o wyjazd samochodem służbowym oraz protokół przekazania samochodu, o których mowa w regulaminie. We wszystkich 3 przypadkach stwierdzono, że postępowano zgodnie z przyjętą procedurą.

²⁵ Cartrack to międzynarodowy dostawca usług monitoringu GPS, jeden z globalnych liderów w zakresie usług zarządzania flotą oraz monitoringu i zabezpieczeń samochodowych. W systemie można wygenerować wiele raportów m.in. raport kierowcy, który jest odpowiednikiem dotychczas prowadzonej ewidencji przebiegu pojazdów służbowych w formie papierowej. Pracownik, który posiada uprawnienia do prowadzenia pojazdu służbowego posiada indywidualną pastylkę DID (imienną), którą musi przyłożyć w odpowiednim miejscu w samochodzie służbowym przed wyruszeniem w podróż, dzięki temu pracodawca ma możliwość sprawdzenia w systemie cartrack, kto w danym dniu prowadził samochód służbowy.

²⁶ T.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 226.

6. Samochód służbowy do celów prywatnych, na podstawie stosownej umowy, wykorzystywał tylko Dyrektor Instytutu, który pokrywał koszty określone w ww. regulacji. Kontrola sprawdziła listy płac Dyrektora: nr RADZI/Prac/2023/07/01 Miesiąc: 2023/07, nr RADZI/Prac/2024/09/01 Miesiąc: 2024/9, nr RADZI/Prac/2024/10/01 Miesiąc: 2024/10, w których uwzględniono wartość pieniężną nieodpłatnego świadczenia przysługującego użytkownikowi z tytułu wykorzystywania samochodu służbowego do celów prywatnych w kwocie 400 zł, w związku z korzystaniem z pojazdu o mocy silnika powyżej 60kW – mercedes Benz E 220d.

Dyrektor w karcie ewidencji przebiegu pojazdu za lipiec 2023 r. wskazał, które przejazdy dokonywane były w celach prywatnych (podano liczbę kilometrów) oraz liczbę litrów zakupionego prywatnie paliwa w związku z tymi wyjazdami. Dla zachowania transparentności oraz właściwego nadzoru nad rozliczeniem prywatnych przejazdów samochodem służbowym zasadnym byłoby dołączanie do karty ewidencji przebiegu pojazdu faktury (jej kopii) za zakupione paliwo przez użytkownika pojazdu.

Pozostałe pojazdy były wykorzystywane do celów służbowych na podstawie zawartych z pracownikami umów.

W wyniku sprawdzenia dokumentacji wyjazdów służbowych potwierdzono, że stosowane były określone w Instytucie regulacje w tym zakresie.

Wprowadzone w Instytucie regulacje określały zasady i sposób wykorzystywania samochodów służbowych, a także ich rozliczania.

Wykorzystywanie i przydział samochodów służbowych w Instytucie odbywały się prawidłowo.

Dla zachowania transparentności oraz właściwego nadzoru nad rozliczeniem prywatnych przejazdów samochodem służbowym zasadnym byłoby dołączanie do karty ewidencji przebiegu pojazdu faktury (jej kopii) za zakupione paliwo przez użytkownika pojazdu.

III. 2. ORGANIZACJA I JAKOŚĆ PRACY INSTYTUTU

1. Struktura organizacyjna i regulacje wewnętrzne.

W okresie objętym kontrolą Instytut działał na podstawie ustawy o instytutach, uchwały nr 33 Prezydium Rządu z 24.01.1951 r. w sprawie reorganizacji nauki rolniczej (PRz. 59/51), Zarządzenia nr 13 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 30.12.1996 r. w sprawie połączenia Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie i Instytutu Ziemiaka w Boninie, rozporządzenia Rady Ministrów z 16.03.2010 r. w sprawie nadania Instytutowi statusu

państwowego instytutu badawczego²⁷ oraz Statutu²⁸ zatwierdzonego 19.04.2017 r. i aneksowanego²⁹ 13.05.2020 r. przez Ministra RiRW a także regulaminu organizacyjnego Instytutu wprowadzonego Zarządzeniem Dyrektora IHAR-PIB nr 6 z 29.03.2011 r.³⁰ zmienianego 29.12.2021 r. i 29.12.2022 r.

IHAR-PIB jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zajmującą się tworzeniem i wykorzystaniem postępu biologicznego w hodowli roślin uprawnych, opracowaniem nowych elementów technologii produkcji roślin oleistych i korzeniowych oraz przechowywania ziemniaków, gromadzeniem i utrzymaniem w stanie żywym zasobów genowych roślin, wytwarzaniem materiałów wyjściowych do hodowli twórczej roślin rolniczych.

Przedmiot i zakres działania Instytutu oraz tryb pracy jego organów określa Statut.

W okresie objętym kontrolą strukturę organizacyjną Instytutu określał Regulamin Organizacyjny, który był zmieniany dwa razy³¹. Regulamin ten odpowiadał przedmiotowi i zakresowi jego działania zgodnemu ze Statutem.

W ramach przyjętej struktury organizacyjnej w IHAR-PIB wyodrębnionych zostało:

- 6 Zakładów Doświadczalnych (dalej: ZD)³²,
- 6 komórek naukowych zlokalizowanych w centrali Instytutu w Radzikowie a związanych z wypełnianiem obowiązków statutowych Instytutu³³,
- 7 komórek administracyjno-obługowych³⁴, 6 samodzielnych stanowisk³⁵, które zlokalizowane zostały w centrali Instytutu w Radzikowie oraz Pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych,
- 5 Oddział: w Boninie, Bydgoszczy, Jadwisinie, Młochowie, Poznaniu.

Ponadto IHAR-PIB jest w posiadaniu udziałów w 5 spółkach, z czego w 4³⁶ posiada 100% udziałów a w 1³⁷ spółce 20% udziałów.

²⁷ Dz. U. z 2010 r. poz. 377.

²⁸ Statut uchwalony przez Radę Naukową w dniu 23 marca 2017 r. (Uchwała nr 2/XVIII/12), zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 13.05.2020 r.

²⁹ Aneks nr 1 do Statutu IHAR-PIB z 23 marca 2017 r., zatwierdzonego 19 kwietnia 2017 r.

³⁰ Uchwała Rady Naukowej IHAR-PIB nr 2/XX/12 z 16.12.2021 r. wprowadzonego Zarządzeniem nr 29/D//2021 Dyrektora IHAR-PIB z 29.12.2021 r. oraz zmienionego Uchwałą Rady IHAR-PIB nr 2/XX/41 z 15/12/2022 r. Zarządzeniem nr 34/D/2022 Dyrektora IHAR-PIB z 29.12.2022 r.

³¹ Zarządzenie nr 29/D//2021 Dyrektora IHAR-PIB z 29.12.2021 r. oraz Zarządzeniem nr 34/D/2022 Dyrektora IHAR-PIB z 29.12.2022 r.

³² ZD Bartążek, ZD Bonin, ZD Grodkowice, ZD Niezychowice, ZD Oleśnica Mała, ZD Radzików

³³ Zakład Bioenergetyki, Analiz Jakości i Nasiennictwa; Zakład Biochemii i Biotechnologii; Zakład Genomiki Funkcjonalnej; Zakład Biologii Stosowanej; Krajowe Centrum Roślinnych Zasobów Genowych; Laboratorium Kontroli Genetycznie Modyfikowanych Organizmów.

³⁴ Dział Finansowo-Księgowy; Dział Badań; Dział Spraw Pracowniczych; Dział Administracyjny; Dział Obsługi Technicznej, Polowej i Transportu; Dział Wsparcia Projektów i Promocji; Dział Organizacyjno-Prawny.

³⁵ ds. ochrony p. poż.; ds. bezpieczeństwa i higieny pracy; ds. ochrony radiologicznej; ds. obronnych i zarządzania kryzysowego; Inspektor bezpieczeństwa teleinformatycznego; ds. kontroli zarządczej.

³⁶ Agro Inserwis Sp. z o.o.; Hodowla Roślin Smolice Sp. z o.o. Grupa IHAR; Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR; Hodowla Ziemniaka Zamarte Sp. z o.o. Grupa IHAR.

³⁷ Hodowla Roślin Grunwald Sp. z o.o. Grupa IHAR.

W wyniku analizy struktury organizacyjnej Instytutu stwierdzono, że była ona zgodna ze Statutem.

2. Realizacja zadań statutowych

Zadania statutowe IHAR-PIB w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce określone były w rocznych planach³⁸ działalności naukowo-badawczej, a ich realizacja i wyniki miały odzwierciedlenie w rocznych sprawozdaniach³⁹ z tej działalności. Od 6.09.2023 r. po zmianie ustawy o instytutach najważniejsze zadania do realizacji w 2024 r. zostały określone w Planie działalności Instytutu na 2024 r.⁴⁰.

Instytut realizował swoje podstawowe zadania statutowe w zakresie:

a) prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych będących realizacją zadań statutowych;

Badania naukowe i prace rozwojowe prowadzone były w ramach:

- rocznej subwencji na podtrzymanie potencjału badawczego, przyznawanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: MNiSW, poprzednio Ministerstwo Edukacji i Nauki), w tym wewnętrzny program finansowania badań naukowych i subwencja na podtrzymanie potencjału badawczego zakładów naukowych,
- rocznej dotacji celowej MRiRW,
- dotacji MRiRW na badania podstawowe na rzecz postępu biologicznego w produkcji roślinnej,
- dotacji na badania w rolnictwie ekologicznym,
- projektów finansowanych w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki (dalej: NCN), Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBR) i MNiSW,

b) prowadzenia prac aplikacyjnych i adaptacyjnych przystosowujących wyniki badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki;

- w ramach działania „Współpraca” – realizacja projektu pt. „Opracowanie innowacyjnej technologii wytwarzania naczyń bezglutenowych z ubocznych produktów przemysłu

³⁸ „Plan badań naukowych i prac rozwojowych za rok 2022” przekazany do MRiRW 18.10.2022 r. zatwierdzony uchwałą Rady Naukowej 2/XX/35 z 18.10.2022 r.;

„Plan badań naukowych i prac rozwojowych za rok 2023” przekazany do MRiRW 27.06.2023 r. zatwierdzony uchwałą Rady Naukowej 2/XX/66 z 22.06.2023 r.;

„Kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i prac rozwojowych IHAR-PIB na 2024 r. przekazane do MRiRW 02.04.2024 r. zatwierdzone uchwałą Rady Naukowej 2/XX/100 z 26.03.2024 r.

³⁹ „Sprawozdanie z działalności IHAR-PIB w 2022 r.” przekazany do MRiRW w 28.03.2023 r. zatwierdzony uchwałą Rady Naukowej Nr 2/XX/61 z 21.03.2023 r.;

„Roczne sprawozdanie Dyrektora z działalności IHAR-PIB w 2023 r.” przekazany do MRiRW w 02.04.2024 r. zatwierdzony uchwałą Rady Naukowej Nr 2/XX/106 z 26.03.2024 r.;

⁴⁰ Plan działalności Instytutu na 2024 r. jest zbiorem zadań określonych z uwzględnieniem dokumentów opisujących działalność Instytutu, tj.:

1) Kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych;

2) Rocznych planów finansowych;

3) Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej.

Plan działalności Instytutu na 2024 r. przekazany do MRiRW 25.10.2023 r. zatwierdzony uchwałą Rady Naukowej 2/XX/86 z 18.10.2023 r.

młynarskiego jako zamienników plastiku”.

- upowszechnianie wśród rolników dobrych praktyk lub innowacyjnych rozwiązań stosowanych w ekologicznym systemie produkcji żywności, w ramach Działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” - poddziałanie 1.2. „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,

Lista projektów realizowanych w latach od 01.01.2022 r. do 30.06.2024 r.

Lp.	Instytucje Finansujące	Nr i nazwa Projektu	Tytuł	Kierownik Projektu w IHAR	Okres realizacji od	Okres realizacji do
1	NCN	2016/23/D/NZ9/02672 SONATA 12	Identyfikacja związków allelopacyjnych w międzygatunkowych mieszańcach ziemniaka	dr [REDACTED]	07.07.2017	06.02.2022
2	NCBiR	GOSPOSTRATEG Agrobank 1/394826/10/NCBR/2018	Stworzenie bioinformatycznego systemu zarządzania narodowymi zasobami genowymi roślin użytkowych oraz rozwój kapitału społecznego i gospodarczego Polski poprzez ochronę i wykorzystanie tych zasobów w procesie świadczenia usług doradztwa rolniczego	prof. [REDACTED]	01.12.2018	31.05.2022
3	H2020	ECOBREED 771367	Increasing the efficiency and competitiveness of organic crop breeding Zwiększenie wydajności i konkurencyjności ekologicznej hodowli roślin	dr [REDACTED]	01.05.2018	29.02.2024
4	H2020	RustWatch 773311	Europejski system wczesnego ostrzegania dla rdzy pszenicy	dr hab. [REDACTED]	01.05.2018	30.04.2022
5	NCN	UMO-2018/29/B/NZ9/00542 OPUS 15	Zastosowanie technologii "omnics" do badania wpływu cytoplazmy na poziom cukrów redukujących w bulwach ziemniaka	prof. [REDACTED]	09.01.2019	08.01.2022
6	NCBiR	PotatoMETAbiome	Wykorzystanie interakcji ziemniak mikrobiom dla rozwoju	dr hab. [REDACTED]	01.03.2019	28.02.2022

		SUSCROP/I/POTATOMETABIOME/01/2019	zrównoważonych strategii hodowlanych i produkcyjnych			
7	NCN	UMO-2019/35/B/NZ9/00323 OPUS 18	Nanocząsteczki chitozanu funkcjonalizowane dwuniciowym RNA jako nowa strategia roślin	prof. █████	15.06.2020-	17.05.2025
8	NCN	UMO-2019/33/N/NZ9/00880 PRELUDIUM 17	Czy geny jęczmienia HvGSK1.1 i HHvGSK1.2 biorą udział w tolerancji na zasolenie i regulacji cech warunkujących plon?	mgr █████	20.03.2020-	19.03.2023
9	NCN	UMO-2019/33/N/NZ9/01548 PRELUDIUM 17	Wpływ długotrwałej suszy o średniej intensywności na rozwój ziarna pszenicy (<i>Triticum aestivum</i> L.)	mgr █████	16.03.2020-	15.03.2023
10	NCN	UMO-2019/35/N/NZ9/010446 PRELUDIUM 18	Profilowanie ekspresji sRNA w czasie kielkowania nasion po długotrwałym przechowywaniu	mgr █████	08.07.2020	16.06.2024
11	H2020	Horyzont 2020, AGENT 862613	„Activated GEnebank NeTwork / Aktywna sieć banków genów	dr █████	1.05.2020-	30.04.2025
12	H2020	Horyzont 2020, INCREASE 862862	Intelligent collections of food legumes genetic resources for european agrofood systems INCREASE/ Inteligentne kolekcje zasobów genowych jadalnych roślin strączkowych dla europejskich systemów rolno spożywczych	dr █████	1.05.2020-	30.04.2025
13	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	GARDENA 00008.DDD.6509.00001.2019.02.	Innowacyjne rozwiązania w uprawie, przechowywaniu i wprowadzaniu na rynek polskiej odmiany ziemniaka wysoko odpornej na Phytophthora infestans.	dr █████	01.02.2020 -	30.11.2022
14	NCN (Fundusz Norweski)	DivGene NCN GRIEG DEC - 2019/34/H/NZ9/00559	Analiza zmienności genów kluczowych w interakcji ziemniaka i Phytophthora infestans.Partnerstwo z Norweskim Instytutem Bioekonomicznym	prof. dr hab. █████	11.09.2020	10.09.2023

15	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	INNOWACYJNA RZODKIEW 00044.DDD.6509.00114.2019.02	Innowacyjne wykorzystanie fitosanitarne i nawozowe nowej generacji odmian rzodkwi oleistej w integrowanej uprawie roślin, innowacyjne działania marketingowe	Prof. [REDACTED]	01.12.2021	31.12.2024
16	NCN	2020/37/B/NZ9/00028 OPUS 19	Epigenetyczna kontrola zaniku międzypokoleniowego przekazu pamięci stresu suszy w ziemniaku	prof. [REDACTED]	02.02.2021	31.01.2025
17	NCN	2020/37/B/NZ9/00744 OPUS 19	Ideotyp wysokoplonującej rośliny pszenicy bazujący na genetycznej regulacji cytokinin	prof dr hab. [REDACTED]	14.01.2021	13.01.2025
18	NCN	2020/39/B/NZ9/00905 OPUS-20	Identyfikacja i charakterystyka genów i innych czynników molekularnych warunkujących wielkości i masę ziarna jęczmienia (<i>Hordeum vulgare</i> L.)	dr inż. [REDACTED]	07.07.2021	06.07.2025
19	H2020	PAPILLONS - GA 101000210	Plastic in Agricultural Production: Impacts, Lifecycles and LONG-term Sustainability. Tworzywa sztuczne w produkcji rolnej: oddziaływania, cykle życia i długoterminowa trwałość.	prof. [REDACTED]	01.06.2021	31.05.2025
20	NCN	MINIATURA 5 nr DEC - 2021/05/X/NZ9/00134	Identyfikacja typów cytoplazmy ziemniaka diploidalnego o różnej zawartości skrobi w bulwach	dr [REDACTED]	31.08.2021	31.08.2022
21	NCN	MINIATURA 5 2021/05/X/NZ9/01064	Badanie roślin ziemniaka w kontekście stresów biotycznych i abiotycznych w świetle badań proteomicznych	dr inż. [REDACTED]	30.11.2021	30.11.2022
22	NCN	MINIATURA 5 2021/05/X/NZ9/00952	Charakterystyka molekularna oraz rola kalozy w reakcji obronnej pszenicy orkisz (<i>Triticum spelta</i> L.) przed patogenem <i>Blumeria graminis</i> f.sp. <i>tritici</i>	dr [REDACTED]	15.12.2021	14.12.2022
23	NCBiR	TANGO 4 TANGO-IV-b-0001-	Wykorzystanie genu <i>Sen2</i> do hodowli nowych odmian ziemniaka	dr [REDACTED]	04.05.2021	30.04.2024

		2019-00 DWP / TANGO/IV/36/2021	kompleksowo odpornych na wirulentne patotypy raka ziemniaka.			
24	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	TELEDIS 00034.DDD.6509.00107.2019.07.	"Zastosowanie bliskiej teleldekacji i sztucznych sieci neuronowych (SSN) w diagnostyce i ocenie zdrowotności plantacji wybranych odmian w gatunkach zbóż pszenicy i pszenżycie	prof. Dr hab. [REDACTED]	01.03.2021	31.12.2022
25	NCBiR	LIDER XII_ R-Grain UMOWA LIDER/32/0170/L-12/20/NCBR/2021	Identyfikacja cech o podłożu molekularnym warunkujących plon żyta prowadząca do opracowania efektywnych markerów molekularnych	dr [REDACTED]	01.12.2021	30.11.2024
26	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	SŁOMKA ZE SŁOMY 00050.DDD.6509.00109.2019.13	„Opracowanie innowacyjnej produkcji słomek ze słomy do różnych napojów”	prof. [REDACTED]	01.10.2021	01.10.2024
27	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	NOWA TRAWA 00047.DDD.6509.00086.2019.02	Wprowadzenie na rynek innowacyjnej odmiany życicy trwałej zasiedlonej przez symbiotyczne grzyby endofityczne	prof. [REDACTED]	01.04.2022	31.12.2024
28	NCN	PRELUDIUM-BIS-3 DEC- 2021/43/O/NZ9/03108	Transkryptomika zamarzania systemów biologicznych na podstawie zróżnicowanej tolerancji pąków jabłoni na przechowywanie w warunkach kriogenicznych	dr hab. [REDACTED]	01.10.2022	01.09.2026
29	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	PASZA Z PROSA 00065.DDD.6509.00038.2019.11	Wyselekcjonowanie krajowych i zagranicznych populacji prosa różgowatego przeznaczonych do uprawy na cele paszowe w warunkach zachodzących zmian klimatycznych w Polsce.	dr [REDACTED]	01.06.2022	01.06.2024
30	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	NAJLEPSZE ODMIANY	Stworzenie (pilotażowego) systemu wdrażania postępu hodowlanego	dr [REDACTED]	01.09.2022	01.10.2024

		00075.DDD.6509.00063.2019.07	[PH] osiągniętego w hodowli zbóż z wykorzystaniem wyników z doświadczeń i z produkcji towarowej internetowej wspomaganie decyzji i zaopatrzenia w kwalifikowany materiał siewny			
31	NCN	OPUS-23 ID 555650; UMO-2022/45/B/NZ9/04086	Rola akwaporyn w odpowiedzi na chłód w korzeniach roślin C4: kukurydzy (Zea mays L.) i sorga (Sorghum bicolor)	dr [REDACTED]	01.03.2023	28.02.2027
32	HORYZONT EUROPA	SUPPORT GA 101084527	Supporting Uptake Integrated Pest Management and IOW-Risk pesTicide Use	dr [REDACTED]	01.01.2023	31.12.2027
33	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	SOLANUM BETA 00079.DDD.6509.00215.2022.15	Wykorzystanie wody elektrolizowanej i zeolitu w innowacyjnej technologii, zwiększającej zdrowotność plantacji i ograniczającej zużycie chemicznych środków ochrony roślin w produkcji ziemniaka i buraka cukrowego.	dr [REDACTED]	01.04.2023	31.12.2024
34	ARIMR Działanie WSPÓŁPRACA	NACZYNNIA Z MŁYNA 00128.DDD.6509.00098.2022.10	Opracowanie innowacyjnej technologii wytwarzania naczyń bezglutenowych z ubocznych produktów przemysłu młynarskiego jako zamienników plastiku	dr hab. [REDACTED]	01.10.2023	31.12.2024
35	MEIN SPUB	Aparatura Badawcza ID 564778	Laboratorium Molekularne Polskiego Banku Genów	dr hab. [REDACTED]	01.09.2023	31.12.2025
36	NCN	Miniatura 7, DEC-2023/07/X/NZ9/01027	Wpływ technik krioprezervacji na stabilność (epi)genetyczną	dr [REDACTED]	27.11.2023	27.12.2024
37	FRSE Erazmus+	MINECROP 2023-1-PL01-KA220-VET-000150502	Using Minecraft game in VET to learn about sustainable CROP farming techniques	[REDACTED]	31.12.2023	30.12.2025
38	HORYZONT EUROPA	DETECTIVE ID 101137025	Detection of NGT products to promote innovation in European Union	dr [REDACTED]	01.01.2024	31.12.2027
39	FRSE Erazmus+	2023-2-PL01-KA220-VET-000178755	Boosting transfer of knowledge and skills for smart and sustainable agriculture	[REDACTED]	01.04.2024	30.09.2026

40	ARIMIR	Demonstracje	Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych		01.01.2022	31.12.2024
----	--------	--------------	--	---	------------	------------

c) wdrożenia wyników badań naukowych i prac rozwojowych:

- w ramach struktury Grupy IHAR-PIB, np. wdrożenie markera, Poznań jest jedynym ośrodkiem w Polsce prowadzącym kompleksowe badania nad roślinami oleistymi, przede wszystkim nad rzepakiem ozimym, główną rodzimą rośliną oleisto-białkową, a także gorczycą i lnem oleistym („Zastosowanie opracowanych markerów DNA do monitorowania form homo- i heterozygotycznych rzepaku z genem restorerem *Rfo* oraz męsko-sterylną cytoplazmą w hodowli odmian mieszańcowych z wykorzystaniem systemu CMS ogu-INRA, a także identyfikacji homozygotycznych genotypów niskolinolenowych oraz wysokooleinowych”),

d) kształcenia w szkole doktorskiej i na studiach podyplomowych;

Instytut jest członkiem Szkoły Doktorskiej „AgroBioTech PhD” i aktualnie kształci się w niej 5 doktorantów Instytutu w dyscyplinie „rolnictwo i ogrodnictwo”.

Szkoła Doktorska AgroBioTech PhD powstała w 2019⁴¹ r. w wyniku podpisania umowy między trzema Instytutami: Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego - PIB w Warszawie, Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - PIB w Radzikowie oraz Instytutem Ogrodnictwa - PIB w Skierniewicach⁴².

Instytut cyklicznie prowadzi także warsztaty i szkolenia dla doradców rolniczych oraz nauczycieli szkół rolniczych.

Natomiast Instytut nie prowadzi kształcenia w ramach studiów podyplomowych.

W okresie objętym kontrolą Instytut realizował zadania statutowe m.in. poprzez prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, współprowadzenie szkoły doktorskiej. Instytut nie kształcił w ramach studiów podyplomowych. Wdrożenie wyników badań naukowych i prac rozwojowych miało na celu przekształcenie teoretycznych osiągnięć naukowych w praktyczne rozwiązania.

3. Funkcjonowanie Rady Naukowej Instytutu.

⁴¹ Szkoła doktorska IOR-PIB działa w oparciu o dokumenty opracowane przez założycieli szkoły doktorskiej: 1) Program kształcenia doktorantów w Szkole Doktorskiej „AgroBioTech PhD”; 2) Regulamin Szkoły Doktorskiej „AgroBioTech PhD”; 3) Zasady rekrutacji do Szkoły Doktorskiej „AgroBioTech PhD”.

⁴² W Szkole Doktorskiej kształcenie trwa 8 semestrów i kończy się złożeniem rozprawy doktorskiej, natomiast obowiązuje system zajęć modułowo-semestralny. Łączna liczba godzin przewidzianych w programie kształcenia wynosi 530 godz., w tym: 230 godz. zajęć obowiązkowych, 120 godz. zajęć fakultatywnych, 180 godz. praktyk zawodowych.

Wybory członków do Rady Naukowej IHAR-PIB na XX kadencję obejmującą lata 2021-2025 zostały przeprowadzone w 2021 r. na podstawie Zarządzenia Dyrektora nr 6/D/2021 r z 25 marca 2021 r.⁴³

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa realizowała swoje zadania na podstawie Regulaminu Rady Naukowej⁴⁴, tj. zgodnie z wymogiem określonym w art. 30 ust. 9 ustawy o instytutach.

W okresie kadencji na lata 2021-2025 Rada Naukowa liczyła 30 członków. W jej skład weszli:

- pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni Instytutu - 15 osób (co stanowi 50% składu),
- pracownicy nie będący pracownikami Instytutu - 15 osób (co stanowi 50% składu).

Tym samym, skład Rady Naukowej spełnił wymogi § 6 Statutu IHAR-PIB, dotyczące liczby członków Rady Naukowej oraz wymogi określone w art. 30 ust. 2 ustawy o instytutach, dotyczące proporcji pracowników Instytutu do pracowników spoza Instytutu.

W 2022 r. odbyło się 7 posiedzeń Rady, z czego 3 za pośrednictwem komunikacji elektronicznej, 1 w systemie hybrydowym, 5 posiedzeń Prezydium Rady za pośrednictwem komunikacji elektronicznej oraz 11 posiedzeń Komisji Doktorskich, z czego 2 posiedzenia w systemie hybrydowym.

Rada Naukowa w 2022 r.:

- zaopiniowała kwalifikacje na stanowiska naukowe 3 pracowników, w tym: zatrudnienie na stanowisko profesora Instytutu – 1, adiunkta – 1, asystenta – 1,
- podjęła 74 uchwały, w tym: 55 w sprawach naukowych i 19 w sprawach pozanaukowych dotyczących m.in.: zmian w składnikach majątkowych i organizacyjnych Instytutu.

W 2023 r. odbyło się 7 posiedzeń Rady, z czego 3 za pośrednictwem komunikacji elektronicznej, 4 Posiedzenia Prezydium Rady za pośrednictwem komunikacji elektronicznej oraz 6 posiedzeń Komisji Doktorskich, z czego 1 posiedzenie w systemie hybrydowym.

Rada Naukowa w 2023 r.:

- zaopiniowała kwalifikacje na stanowiska naukowe 16 pracowników, w tym: zatrudnienie na stanowisko profesora Instytutu – 6, adiunkta – 5, asystenta – 5,
- podjęła 104 uchwały, w tym: 51 w sprawach naukowych i 53 w sprawach pozanaukowych dotyczących m.in.: zmian w składnikach majątkowych i organizacyjnych Instytutu,
- powołała Rzecznika Dyscyplinarnego w IHAR-PIB na 4-letnią kadencję 2024-2027.

W 2023 r. skład Rady zmniejszył się o 1 osobę (vacat z powodu wygaśnięcia mandatu w dniu śmierci jednego z członków - 12.12.2023 r.)

⁴³ Kalendarz wyborczy Rady Naukowej IHAR-PIB na XX kadencję 2021-2025 będący załącznikiem nr 2 do Zarządzenia Dyrektora nr 6/D/2021 z 25 marca 2021 r.

⁴⁴ Uchwała Nr 2/XX/99 Rady Naukowej IHAR-PIB z 26 marca 2024 r. w sprawie uchwalenia zmiany Regulaminu Rady Naukowej IHAR-PIB. Uchwała ta zmienia Regulamin Rady Naukowej powołany z 12 października 2017 r. i przyjmuje tekst jednolity Regulaminu.

W okresie od 1.01.2024 r., do 15.11.2024 r. odbyły się 4 posiedzenia Rady. W dniu 8.10.2024 r. zaprezentowany został „Raport z usługi doradczej w zakresie przygotowania do ewaluacji jakości działalności naukowej w IHAR-PIB oraz wskazanie metod naprawczych”. Rada Naukowa zaopiniowała pozytywnie ww. raport.

W okresie objętym kontrolą Przewodniczący Rady Naukowej przekazał Ministrowi nadzorującemu, zgodnie z art. 35a ustawy o instytutach, wszystkie 18 uchwał w sprawach, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 5-11 i 17-19 ww. ustawy. Jedną uchwałę⁴⁵ Przewodniczący Rady Naukowej przekazał do MRiRW po upływie ustawowego terminu⁴⁶, czym uchybiono regulacji art. 35a ustawy o instytutach.

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa IHAR-PIB realizowała zadania z zachowaniem trybu pracy, który został określony w Regulaminie. Rada Naukowa prawidłowo realizowała zadania wynikające z ustawy o instytutach. Przewodniczący Rady Naukowej w przypadku 1 uchwały nie dochował 7-dniowego terminu na jej przekazanie do Ministra RiRW, jednak uchybienie terminu było niewielkie (jednodniowe).

4. Efekty wdrożeniowe i upowszechnieniowe.

Instytut wdrażał i upowszechniał efekty prowadzonych badań i prac rozwojowych poprzez działania, mające na celu transfer wiedzy i technologii do praktyki gospodarczej, społecznej oraz naukowej. Wdrożenia realizowane były głównie poprzez współpracę z przemysłem, sektorem publicznym oraz innymi jednostkami badawczymi, w tym zawieranie umów o współpracy oraz licencjonowanie wyników badań.

Upowszechnianie wyników badań odbywało się również poprzez publikacje naukowe w renomowanych czasopismach, organizację konferencji i seminariów naukowych oraz udział w międzynarodowych i krajowych projektach badawczych. Ponadto, Instytut prowadził działania popularyzujące naukę, takie jak wykłady, szkolenia, warsztaty i prezentacje wyników badań, skierowane do szerokiej grupy osób zainteresowanych oraz środowisk branżowych. Dzięki tym inicjatywom, efekty prac badawczych i rozwojowych były skutecznie wprowadzane do obiegu naukowego oraz gospodarczego, przyczyniając się do innowacyjnego rozwoju danej dziedziny.

W roku 2022 IHAR-PIB:

- uzyskał 14 patentów,
- opracował 157 publikacji,
- wziął udział w 56 konferencjach.

W roku 2023 IHAR-PIB:

⁴⁵ Uchwała nr 2/XX/89 z 6.12.2023 r. w sprawie zaopiniowania Planu finansowego IHAR-PIB na 2024 r.

⁴⁶ Art. 35a Ustawy o instytutach mówi, że w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia a uchwała z 6.12.2023 r. do MRiRW wpłynęła w dniu 14.12.2023 r., tj. 1 dzień opóźnienia.

- uzyskał 11 patentów,
- opracował 149 publikacji,
- wziął udział w 51 konferencjach.

Do 30.06.2024 r. IHAR-PIB:

- opracował 26 publikacji,
- wziął udziałów w 99 konferencjach.

Instytut w okresie objętym kontrolą zrealizował 3 wdrożenia będące efektem badań własnych:

- wdrożenie w HR Strzelce Sp. z o.o. metody identyfikacji form homo- i heterozygotycznych rzepaku z genem restorerem *Rfo*. Metoda została opracowana we współpracy z Laboratorium Technik Biologii Molekularnej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (poprzednia nazwa, widniejąca w Umowie: Pracownia Technik Biologii Molekularnej, Wydział Biologii, UAM w Poznaniu); wdrożony w 2022 roku system markerowy został opracowany i zwalidowany w latach 2019 - 2020, w ramach działalności statutowej,
- rejestracja w 2022 - *Avena sativa* L. owies ozimy odmiana Radzio.
- rejestracja w 2023 - *Sinapsis alba* L. gorczyca biała odmiana Teriwa.

Dyrektor Instytutu Zarządzeniem nr 12/D/2023 z dnia 5 kwietnia 2023 r. wprowadził Regulamin w sprawie dofinansowania kosztów publikacji artykułów naukowych i premiowania aktywności publikacyjnej. Dofinansowanie obejmowało opłatę publikacyjną artykułów spełniających określone kryteria, przy czym było ono udzielane do momentu wyczerpania dostępnych środków finansowych na dany rok kalendarzowy. Zgodnie z wytycznymi, artykuły musiały być publikowane w czasopismach z odpowiednią punktacją i afiliacją Instytutu. Premie za publikacje były przyznawane w zależności od rangi czasopisma oraz sposobu finansowania opłat publikacyjnych. Wysokość premii zależała od liczby punktów czasopisma i źródła finansowania, a premia była wypłacana po zatwierdzeniu przez Dyrektora Instytutu.

Instytut w 2022, 2023 i 2024 r. w ramach wdrożenia prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych zgłaszał i otrzymał wnioskowane patenty i wzory przemysłowe. W okresie objętym kontrolą IHAR-PIB upowszechniał wyniki badań naukowych i prac rozwojowych poprzez publikacje pracowników w czasopismach wysoko punktowanych oraz udział w konferencjach, szkoleniach, sympozjach, czy wywiadach i mediach internetowych.

5. Komercjalizacja i prawa autorskie.

Instytut posiadał „Regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej, zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz zasad korzystania z infrastruktury badawczej”⁴⁷, co oznacza, że miał

⁴⁷ Uchwała nr 2/XX/34 Rady Naukowej IHAR-PIB z 14.10.2022 r. w sprawie „Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej, zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac

uregulowane procedury komercjalizacji wiedzy. Na mocy tego Zarządzenia powołana została Komisja ds. Komercjalizacji oraz ustalono jej skład. Zadaniem Komisji było opiniowanie oraz ustalanie sposobu objęcia ochroną danych wyników. Komisja opiniowała także sposób i zasadność udostępnienia lub komercjalizacji wyników. Ponadto, w strukturze administracyjnej Instytutu umieszczone zostały dwie jednostki: Dział Organizacyjno-Prawny oraz Dział Badań, których zadaniem było wspieranie procesu komercjalizacji od strony zabezpieczenia interesów Instytutu.

Ww. Regulamin zawierał informacje, o których mowa w art. 24 ust. 1a ustawy o instytutach⁴⁸. Ponadto ww. Zarządzenie Dyrektora dotyczyło pracowników korzystających z Infrastruktury Badawczej. Stosuje się je do doktorantów w Instytucie.

W całym procesie ochrona dóbr intelektualnych stanowi nieodłączny element komercjalizacji.

W okresie objętym kontrolą w Instytucie obowiązywał Regulamin zarządzania prawami autorskimi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz zasad korzystania z Infrastruktury Badawczej.

6. Ocena poziomu naukowego Instytutu.

Ocena poziomu naukowego Instytutu, jakości prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz zgodności działalności z zadaniami podstawowymi należy do kompetencji ministra właściwego do spraw nauki.

Dyrektor Instytutu podejmował działania mające na celu utrzymanie oceny parametrycznej jednostki oraz uzyskanie wyższej kategorii naukowej. W ramach tych działań zlecono przeprowadzenie zewnętrznego audytu, który miał na celu ocenę i optymalizację procesów badawczych w Instytucie. Ponadto, co dwa lata przeprowadzane były oceny dorobku naukowego pracowników. Dyrektor monitorował postępy ww. działań oraz identyfikował obszary wymagające wsparcia.

Dyrektor wprowadził również podział subwencji na podtrzymanie potencjału naukowego poszczególnych zakładów naukowych, co umożliwiało efektywniejsze zarządzanie zasobami. Aby wspierać rozwój młodych naukowców, wdrożono program finansujący ich badania. Wdrożono także program finansowania staży krajowych i zagranicznych⁴⁹, które mają na celu podnoszenie kompetencji i nawiązywanie międzynarodowych kontaktów naukowych.

rozwojowych oraz zasad korzystania z infrastruktury badawczej oraz Procedury zarządzania Infrastrukturą Badawczą”. Regulamin wprowadzony Zarządzeniem nr 24/D/2022 Dyrektora Instytutu z 26.10.2022 r.

⁴⁸ 1) prawa i obowiązki Instytutu, pracowników oraz doktorantów w zakresie ochrony i korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz praw do odmian 2) zasady wynagradzania twórców, 3) zasady podziału środków uzyskanych z komercjalizacji między twórcą będącym pracownikiem instytutu a tym instytutem 4) zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych 5) zasady korzystania z majątku i infrastruktury badawczej Instytutu wykorzystywanego do komercjalizacji oraz świadczenia usług w zakresie działalności naukowej.

⁴⁹ Zarządzenie nr 22/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 7 sierpnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminów odbywania staży naukowych.

Dodatkowo, obowiązuje regulamin finansowania publikacji oraz premiowania aktywności publikacyjnej⁵⁰, który motywuje pracowników do publikowania w renomowanych czasopismach naukowych, co bezpośrednio wpływa na poprawę oceny parametrycznej Instytutu.

W wyniku prowadzonych negocjacji z organizacją związkową uzgodniono nowy regulamin wynagradzania⁵¹, który wprowadził wynagrodzenia zasadnicze ukształtowane widełkowo. Taka forma wynagradzania miała na celu utrzymanie i zdobycie kadry, w tym naukowej, o jak najwyższych kwalifikacjach.

Działania Instytutu skupiały się na podniesieniu kategorii B+⁵² w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo. Natomiast wprowadzenie w 2023 r. przez Dyrektora IHAR-PIB Zarządzenia w sprawie przyznawania premii za publikacje naukowe wzmocniło efektywność publikacyjną pracowników Instytutu.

Patenty, projekty oraz efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych były wprowadzane na bieżąco do systemu POL-on, a publikacje do PBN (Polska Bibliografia Naukowa).

W celu utrzymania obecnej, bądź uzyskania wyższej kategorii przewidzianej dla jednostek naukowych, Instytut premiował najbardziej aktywnych pracowników, np. poprzez nagrody finansowe za wysoko punktowane publikacje naukowe.

III.3. JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA INSTYTUTEM

Wieloletni plan działalności/Strategia rozwoju Instytutu.

Instytut opracował dokumenty:

- Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej IHAR-PIB na lata 2023-2025⁵³,
- Strategia rozwoju IHAR-PIB na lata 2023-2027⁵⁴,
- Kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i prac rozwojowych na rok 2024⁵⁵.

⁵⁰ Zarządzenie nr 12/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 5 kwietnia 2023 r. w sprawie zasad dofinansowania kosztów publikacji artykułów naukowych i premiowania aktywności publikacyjnej.

⁵¹ Zarządzenie nr 31/D/2022 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia zmiany treści Załącznika nr 1 do Regulaminu wynagradzania IHAR-PIB.

⁵² Ocena parametryczna obejmująca lata 2017-2022 (wydłużona o rok ze względu na pandemię) przyznana w kategorii rolnictwo i ogrodnictwo. Decyzja Ministra Edukacji i Nauki z 29 lipca 2022 r. nr 313/402/2022.

⁵³ Uchwała Rady Naukowej nr 2/XX/84 z 18.10.2023 r. w sprawie ustalenia „Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej, i wdrożeniowej IHAR-PIB na lata 2023-2025.

⁵⁴ Zarządzenie nr 19/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 23.06.2023 r. w sprawie wprowadzenia „Strategii rozwoju IHAR-PIB na lata 2023-2027”.

⁵⁵ Uchwała Rady Naukowej nr 2/XX/100 z 26.03.2024 r. w sprawie zaopiniowania „Kierunkowego planu tematycznego badań naukowych i prac rozwojowych IHAR-PIB na rok 2024”.

IHAR-PIB realizował działania określone w powyższych dokumentach, zgodnie z założeniami i celami strategicznymi. Stopień realizacji tych działań oceniany był przez Dyrektora IHAR-PIB na podstawie monitoringu postępów oraz analizy wyników osiągniętych w ramach przyjętych planów. Monitorowanie postępów prowadzono regularnie, poprzez okresowe raporty oraz sprawozdania z realizacji planów, które zawierały informacje o osiągniętych celach, wykorzystaniu środków finansowych, postępach projektów oraz efektach podejmowanych działań.

Dyrektor Instytutu poinformował⁵⁶, że w ramach oceny realizacji działań przeprowadzane były analizy wyników, które pozwalają na ocenę skuteczności wdrożonych działań oraz ich wpływu na rozwój Instytutu. Wszelkie odchylenia od planu były identyfikowane i analizowane w celu podjęcia odpowiednich działań korygujących. IHAR-PIB oceniał efektywność realizacji działań strategicznych, uwzględniając zarówno krótkoterminowe rezultaty, jak i długoterminowe cele rozwojowe.

Instytut na bieżąco realizował działalność naukową, wdrożeniową i rozwojową zgodnie z założeniami przyjętej Strategii oraz perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej. Do tej pory nie było konieczności dokonywania aktualizacji tych dokumentów i pozostają w mocy. W sytuacji, gdyby zaszła potrzeba modyfikacji tych dokumentów, każdorazowa aktualizacja jest poddawana opinii Rady Naukowej, co zapewniłoby jej zgodność z celami strategicznymi Instytutu oraz odpowiednimi standardami naukowymi. Na etapie wprowadzania Strategii i Perspektywicznych kierunków (...) Rada Naukowa brała aktywny udział poprzez opiniowanie projektów ww. dokumentów w ramach prac Komisji Rady.

Monitorowanie realizacji celów zawartych w Strategii oraz perspektywicznych kierunkach działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej odbywało się poprzez regularne przeglądy postępów i analizę kluczowych wskaźników efektywności. Obejmowało okresowe raportowanie wyników przez kierowników zakładów naukowych, analizę sprawozdań z prowadzonych projektów oraz ocenę zgodności działań z założeniami strategicznymi. Ponadto, odbywały się spotkania z zespołami badawczymi oraz konsultacje z Radą Naukową.

Wprowadzono Strategię rozwoju Instytutu na lata 2023-2027 oraz Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2023-2025. Obydwa dokumenty zostały zaopiniowane przez Radę Naukową. Powyższe działania Instytutu ocenia się za właściwe.

2. Plan działalności Instytutu i jego wykonanie.

⁵⁶ Pismo z 28.08.2024 r., znak: D-452/S/2024.

Zgodnie z art. 2 ustawy o instytutach oraz § 3 Statutu do podstawowej działalności Instytutu należy prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki oraz wdrożenie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, jak i ich upowszechnianie.

W okresie objętym kontrolą, Instytut realizował swoje zadania statutowe na podstawie rocznych planów działalności naukowo-badawczej na rok 2022 i 2023 oraz planu działalności Instytutu na rok 2024 (dalej: plany działalności), które zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową IHAR-PIB⁵⁷.

IHAR-PIB, zgodnie z przekazaniem zestawieniem badań wykonanych na rzecz podmiotów zewnętrznych⁵⁸ zrealizował:

- w 2022 r. - 47 badań na łączną kwotę 1 460 134, 72 zł.,
- w 2023 r. - 46 badań na łączną kwotę 1 657 739, 91 zł.

Dyrektor Instytutu monitoruje realizację badań naukowych i prac rozwojowych poprzez systematyczne analizowanie sprawozdań oraz raportów dotyczących prowadzonych projektów i zadań badawczych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, Instytut przygotowuje Roczne Sprawozdania Dyrektora z wykonania zadań. Ponadto, realizacja poszczególnych zadań i projektów jest raportowana w formie sprawozdań rocznych i półrocznych, co umożliwia bieżącą ocenę postępów oraz efektywności prowadzonych prac. Dodatkowo, dla projektów naukowych opracowywane są szczegółowe raporty zgodnie z wymogami regulaminów konkursowych, które dostarczają informacji na temat osiągniętych wyników, wykorzystania środków oraz zgodności działań z założonym harmonogramem i celami badawczymi.

Realizacja zadań państwowego instytutu badawczego (zgodnie z art. 22 pkt 2 ustawy o instytutach) musi obejmować „zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, których m.in. wykonywanie jest niezbędne dla obronności i bezpieczeństwa publicznego, ochrony środowiska, gospodarki żywnościowej⁵⁹” Takie zadania były realizowane w ramach dotacji celowej IHAR-PIB w 2023 r. i kontynuowane w 2024 r.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor IHAR-PIB ustalił i realizował zadania statutowe na podstawie rocznych planów działalności naukowo-badawczej na rok 2022, 2023 oraz rocznego planu działalności Instytutu na rok 2024. Wszystkie zadania ujęte w rocznych planach zostały zrealizowane i wykazane w sprawozdaniach z działalności badawczo-naukowej IHAR-PIB za rok 2022 i 2023. Dyrektor Instytutu monitorował postęp realizacji zadań, a Instytut realizował zadania, o których mowa w art. 22 pkt 2 ustawy o instytutach.

⁵⁷ Uchwały Rady Naukowej nr: 2/XX/35 z 14.10.2022 r., 2/XX/66 z 22.06.2023 r., 2/XX/61 z 21.03.2023 r., 2/XX/86 z 18.10.2023 r., 2/XX/106 z 26.03.2024 r.

⁵⁸ Pismo IHAR-PIB z 28.08.2024 r., znak: D-452/S/2024

⁵⁹ Zadania realizowane z dotacji celowej, umowa nr DHR.bz.070.2.2023 z 23.05.2023 r.

3. Spory i postępowania sądowe

1. W okresie objętym kontrolą były prowadzone 3 sprawy sądowe⁶⁰ przed:

- 1) Sądem Rejonowym dla Krakowa-Podgórze w Krakowie XII Wydział Cywilny⁶¹ przeciwko Instytutowi o odszkodowanie z tytułu obniżenia wartości nieruchomości stanowiącej zespół dworsko-parkowy w Borku Falęckim w Krakowie w wysokości 100.000 zł - sprawa w toku;
- 2) Sądem Okręgowym w Warszawie, IV Wydział Cywilny⁶²; wyrok zasądający z 20.05.2022 r. kwotę należności głównej w wysokości 1.019.600 zł, odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie oraz zasądzonych kosztów procesu - należność spłacona⁶³;
- 3) Sądem Rejonowym Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu I Wydział Cywilny⁶⁴ o ustanowienie służebności koniecznej drogi przez nieruchomość będącą własnością Instytutu – w trybie nieprocesowym.

Instytut w okresie 2022-2024 był stroną 24 skarg wnoszonych przez 1 osobę prywatną do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na odmowy udostępnienia informacji publicznej, które to, według informacji Dyrektora Instytutu⁶⁵, zakończyły się oddaleniem bądź odrzuceniem skarg.

Instytut nie był stroną postępowania pracowniczego. Nie było też spraw sądowych zainicjowanych przez spadkobierców majątku Instytutu.

W kontrolowanym okresie nie były zawierane ugody sądowe i pozasądowe.

2. W celu minimalizacji kosztów ewentualnych sporów Instytut podejmuje działania mające na celu rozwiązywanie spraw w wyniku negocjacji, rozmów i spotkań zmierzających do wyjaśnienia wszelkich ich aspektów. Instytut w swoich działaniach kieruje się również stanowiskiem judykatury, mając na uwadze stanowisko Rady Naukowej oraz wytyczne i wskazówki Organu Nadzorującego⁶⁶.

⁶⁰ Pismo e-mail Instytutu z 12.11.2024 r., pismo z 5.11.2024 r. oraz e-mail z 14.01.2025 r.

⁶¹ Sygn. akt XII C 1524/20/P, z powództwa osób prywatnych.

⁶² Sygn. akt IV C 1360/18, z powództwa Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Pruszcze Gdańskim.

⁶³ Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że IHAR-PIB zbył prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w Chojnicach za cenę ok 4,1 mln zł i zapłacił na rzecz KOWR 50% wartości prawa użytkowania wieczystego (dalej: puw) nieruchomości wg operatu szacunkowego sporządzonego na potrzeby tej transakcji, który wskazywał wartość rynkową puw w kwocie: 2 424 000 zł. KOWR OT Gdańsk (dawniej ANR) zakwestionował dokonaną zapłatę i zażądał zapłaty kwoty stanowiącej 50% prawa własności nieruchomości liczonej wg wyceny zleconej przez KOWR, która wskazywała wartość prawa własności tej nieruchomości w kwocie: 4 759 857 zł. Mimo poczynionych starań Instytutu, strony nie doszły do porozumienia w zakresie należnej kwoty. Nakazem zapłaty z 17.09.2017 r. Sąd zasądził od Instytutu na rzecz KOWR w Warszawie kwotę: 1 281 041,58 zł wraz z odsetkami od dnia za opóźnienie liczonymi od dnia 24 sierpnia 2017 r., kosztami procesu w kwocie 23 213,25 zł. IHAR wniósł sprzeciw od nakazu, sprawa sądowa toczyła się przed Sądem Okręgowym w Warszawie. Spór między stronami dotyczył wykładni art. 17 b ust. 5 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Instytut był zdania, że skoro zbywał puw to opłata winna być wyliczona od wartości puw, a nie jak twierdził KOWR od prawa własności. Sąd zlecił wykonanie przez biegłego sądowego kolejnych 2 wycen wartości puw i prawa własności sprzedanej działki. Sąd uznał argumentację Instytutu, że opłata winna być naliczana od puw, ale jednocześnie uznał za miarodajne wyceny puw przedstawione przez biegłego sądowego. Instytut nie wniósł apelacji. Zasądzona należność została zapłacona na rzecz KOWR. Wyrok zasądający zapadł 20.05.2022 r. Mimo podjętych w tamtym okresie prób polubownego zakończenia sporu, sprawa zakończyła się wyrokiem sądowym. Instytut złożył wniosek o umorzenie zaległości (po wydanym wyroku), który nie został uwzględniony. Zasądzona należność została zapłacona na rzecz KOWR (e-mail z 14.01.2025 r.).

⁶⁴ Sygn. akt I Ns 620/21/1.

⁶⁵ Pismo z 5.11.2024 r.

⁶⁶ Pismo z 5.11.2024 r.

W Instytucie w okresie objętym kontrolą były 3 sprawy sądowe: jedna jest w toku, w której Instytut jest pozwany, jedna zakończyła się zapłatą przez Instytut należności, jedna dotyczy ustanowienia służebności w trybie nieprocesowym. Nie było w Instytucie sporów i spraw pracowniczych toczących się przed sądami, nie zawierano ugód i nie powoływano biegłych. Instytut podejmuje działania, aby uniknąć sporów i postępowań sądowych.

4. Zarządzanie nieruchomościami

1. W Instytucie obowiązywało zarządzenie nr 20/D/2017 z 14.12.2017 r., określające regulamin sprzedaży nieruchomości gruntowych IHAR-PIB (dalej: regulamin sprzedaży).⁶⁷

W Instytucie nie wprowadzono regulacji wewnętrznych w zakresie najmu i dzierżawy nieruchomości.

W centrali Instytutu sprawy majątkowe były prowadzone w Dziale Administracyjnym przez 1 specjalistę ds. nieruchomości, który wspierany był przez specjalistę ds. administracyjnych. Nadzór nad tym obszarem sprawował kierownik ds. administracyjnych⁶⁸.

2. Nieruchomości Instytutu.

Stan posiadanych przez Instytut nieruchomości.

Powierzchnia nieruchomości będących w użytkowaniu wieczystym Instytutu wg stanu na 28.10.2024 r. wynosiła 15.515,44 ha i w porównaniu ze stanem z 1.02.2022 r. uległa zmniejszeniu o 0,54 ha, natomiast we własności było 1.389,99 ha, bez zmian w porównaniu z rokiem 2022⁶⁹.

Tabela 1 – wykaz sprzedanych nieruchomości.

L.p	Miejscowość/ województwo/ powierzchnia w ha	Tryb sprzedaży	Wpływy ze sprzedaży w 2022 r.	Wpływy ze sprzedaży w 2023 r.	Wpływy ze sprzedaży w 2024 r.
1	Bartążek/warmińsko - mazurskie/ 0,1411 ha	pisemny przetarg nieograniczony	136.300,00 zł	-	-
2	Bartążek/warmińsko - mazurskie/ 0,1500 ha	pisemny przetarg nieograniczony	134.200,00 zł	-	-
3	Młochów/mazowieckie/ 0,1592 ha	sprzedaż na rzecz Gminy (droga do cmentarza)	-	83.802,36 zł	
4	Nawra/kujawsko- pomorskie/0,0936 ha	sprzedaż prywatna z uwzględnieniem ulg zgodnie z przepisami ustawy ⁷⁰	9.526,00 zł	-	-

Tabela 2 – wykaz prowadzonych postępowań w formie przetargu.

⁶⁷ W piśmie z 9.11.2024 r., znak: D-573/S/2024, Instytut wyjaśnił, że gospodarowanie majątkiem Instytutu opiera się również na przepisach ustawy o instytutach, w szczególności z uwzględnieniem art. 16 ust. 4, ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zarządzaniu mieniem państwowym, wytycznych MRiRW z 26.10.2023 r., które określają dodatkowe czynności, jakie muszą zostać wykonane przez Instytut przed rozpoczęciem działań mających na celu zbycie nieruchomości, dzierżawę, ustanowienie służebności czy wynajem w zakresie zamiaru dokonania czynności prawnej. W ramach działań związanych z gospodarowaniem majątkiem, Instytut współpracuje zarówno formalnie, jak i roboczo z DIW w MRiRW oraz z Prokuraturą Generalną RP.

⁶⁸ Zakres obowiązków starszego specjalisty oraz kierownika Działu Administracyjnego.

⁶⁹ Zestawienie obejmujące 99 pozycji - Wykaz nieruchomości z podziałem na miejscowości w aktach kontroli.

⁷⁰ Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz.U. z 2016 r. poz. 52).

L.p	Jednostka	Nr działki	Księga wieczysta	Wniosek dotyczy	Podmiot wnioskujący	Przedłożono Radzie Naukowej	Etap/miejsce w procesie
1	ZD Grodkowice	228/3	KR2I/00022112/3	sprzedaży	osoba prywatna	21.03.2023	Po stronie MRiRW (10.10.2024)
2	ZD Grodkowice	370/8, 370/10, 370/11	KR2I/00038680/0	sprzedaży	osoba prywatna	21.03.2023	Po stronie MRiRW (30.11.2023) uzupełnienie (30.08.2024)
3	ZD Bonin	lokal nr 5, dz. nr 141/10	lokal- KO1K/0054270/0 dz. gruntu - KO1K/0054269/0	sprzedaży	dyrektor ZD	21.03.2023	Po stronie ZD - aktualizacja operatu
4	ZD Bonin	lokal nr 8, dz. nr 141/10	lokal- KO1K/0054271/7 dz. gruntu- KO1K/0054269/0	sprzedaży	dyrektor ZD	21.03.2023	Po stronie ZD - aktualizacja operatu
5	ZD Nieżychowice	lok. mieszk. ul. Igły 8/2 o pow.32,81 m2 dz. nr 4140	SL1C/00032913/0	sprzedaży	dyrektor ZD	21.03.2023	Po stronie ZD - Lokal jest pusty - przetarg nieograniczony
6	ZD Bonin	151/1	KO1K/00028726/1	zbycia ul. Goździków	Urząd miejski w Koszalinie	22.06.2023	Po stronie Urzędu (sprawą zajmując się IHAR PIB)
7	ZD Grodkowice	232/2	KR2I/00022112/3	sprzedaży	ZD	22.06.2023	Po stronie MRiRW (28.10.2024)
8	ZD Nieżychowice	343/13	SL1C/00040742/9	sprzedaży	Przytulisko Schronisko dla zwierząt	20.03.2024	Po stronie MRiRW (11.09.2024)
9	ZD Nieżychowice	53/9	SL1C/00027613/9	sprzedaży	osoba prywatna	20.03.2024	Po stronie ZD – przygotowywanie niezbędnych danych do wniosku kierunkowego

Tabela 3 – nieruchomości planowane do sprzedaży.

L.p	Miejscowość/ województwo	Planowany tryb sprzedaży	Planowane wpływy ze sprzedaży	Szczegółowe składniki majątkowe przeznaczonych do sprzedaży nieruchomości
1	Grodkowice Małopolskie	przetarg	4.275.000 zł ⁷¹	Nieruchomość gruntowa stanowiąca część działki nr 228/3, zabudowanej częścią zespołu dworsko- parkowego wraz z parkiem. ⁷²

⁷¹ Wartość rynkowa nieruchomości oszacowana na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego w 2022 r. W przypadku wyrażenia zgody przez Organ Nadzorujący na dokonanie sprzedaży zlecona zostanie aktualizacja operatu szacunkowego. W związku z tym planowane wpływy ze sprzedaży będą nie niższe niż kwota określona w operacie szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego. (pismo z 9.11.2024 r.)

⁷² Dyrektor Instytutu wyjaśnił w piśmie z 9.11.2024 r. i e-mail z 14.01.2025 r. przyczyny i zasadność przeznaczenia do sprzedaży nieruchomości:

1) Umowa dzierżawy została zawarta 2.01.2007 r. i była wielokrotnie aneksowana, ostatni 8 aneks został zawarty w 3.01.2018 r.. Obecne Kierownictwo Instytutu nie zna powodów zawarcia umowy na wskazanych w niej warunkach, które obecnie okazały się mało korzystne, w efekcie Instytut obciążony jest długoterminowymi i istotnymi zobowiązaniami (okres wypowiedzenia 5 lat, konieczność zwrotu nakładów).

2) Wzrost wartości inwestycji dzierżawcy wynika z poniesionych nakładów na nieruchomość. Nie jest to korzystne dla Instytutu, gdyż zwiększa wartość nakładów podlegających zwrotowi, z drugiej strony – nakłady te musiałby ponieść Instytut, by utrzymać

2	Grodkowice Małopolskie	przetarg	3.442.000 zł ⁷³	Nieruchomość gruntowa zabudowana budynkiem o funkcji produkcyjno - magazynowej, stanowiąca działki ewidencyjne nr 370/8, 370/10 i 370/1. ⁷⁴
3	Mierzym Zachodniopomorskie	przetarg	51.000 zł ⁷⁵	Nieruchomość – prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr 5, o pow. użytkowej 28,30 m ² , wraz z przynależnym udziałem 91/100 w prawie własności działki gruntu nr 141/10, obręb nr 070 oraz we wspólnych częściach budynku mieszkalnego pozostałych po wyodrębnieniu lokali z budynku na działce gruntu nr 141/10, obręb nr 070 wraz z prawem do przynależnego segmentu w budynku gospodarczym. ⁷⁶
4	Mierzym Zachodniopomorskie	przetarg	64.000 zł ⁷⁷	Nieruchomość - prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego o pow. użytkowej 36,30 m ² , wraz z przynależnym udziałem 77/100 w prawie własności działki gruntu nr 141/10, obręb nr 070 oraz we wspólnych częściach budynku mieszkalnego pozostałych po wyodrębnieniu lokali z budynku na działce gruntu nr 141/1 obręb nr 070. ⁷⁸
5	Chojnice Pomorskie	przetarg	64.000 ⁷⁹	Lokal mieszkalny nr 2, znajdujący się w budynku przy ul. Igły 8, o pow. użytkowej 32,20 m ² . ⁸⁰
6	Grodkowice Małopolskie	przetarg	Brak operatu szacunkowego ⁸¹	Nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę ewidencyjną nr 223/2, zabudowana w ½ budynkiem mieszkalnym nr 1. ⁸²

nieruchomość zabytkową w należyłym stanie. Zgoda Instytutu nie jest potrzebna, gdyż wynika z zapisów umowy. Nakłady Instytut planuje rozliczyć przy sprzedaży nieruchomości, z zapłaconej ceny sprzedaży.

3) Zbycie nieruchomości jest korzystne dla Instytutu, ponieważ zespół pałacowo-parkowy jest całkowicie zbędny do prowadzenia statutowej działalności Instytutu, nadto wymaga stałych znacznych nakładów inwestycyjnych, gdyż jest pod ochroną zabytków.

4) Spadkobierczyni, za pośrednictwem pełnomocnika, w pismach z 7.11.2023 r. oraz 4.03.2024 r., domagała się wydania nieruchomości w związku z okolicznością wydania prawomocnej i ostatecznej decyzji Ministra RiRW (znak: GZrn-057-625-37/10) z 5.08.2013 r. W ocenie spadkobierczyni decyzja uzasadniała roszczenia windykacyjne dot. określonych w niej nieruchomości. Instytut, w odpowiedzi skierowanej do pełnomocnika, poinformował, że nie posiada kompetencji do oceny zasadności zgłaszanych roszczeń a w przypadku zasadności i legalności tego roszczenia konieczne jest dokonanie odpowiednich wpisów do ksiąg wieczystych w celu potwierdzenia prawa własności opisanego w pismach prezentujących roszczenia. Spadkobierczyni nie jest wpisana w księdze wieczystej jako właściciel nieruchomości.

⁷³ Wartość rynkowa nieruchomości oszacowana na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego w 2022 r. W przypadku wyrażenia zgody przez Organ Nadzorujący na dokonanie sprzedaży zlecona zostanie aktualizacja operatu szacunkowego. W związku z tym planowane wpływy ze sprzedaży będą nie niższe niż kwota określona w operacie szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego. (pismo z 9.11.2024 r.).

⁷⁴ Przyczyny i zasadność przeznaczenia do sprzedaży: nieruchomość jest przedmiotem umowy dzierżawy (wielokrotnie aneksowanej). W treści umowy zawarty jest zapis, uprawniający dzierżawcę do wnioskowania zwrotu poniesionych przez niego nakładów związanych z nieruchomością oraz do dokonania pierwokupu nieruchomości. Na bazie sporządzanych aneksów do umów, protokolarne przekazanie kosztorysów poniesionych nakładów miało miejsce w 2017 r. Wykazano w nich nakłady, w wysokości 1 343 667,01 zł oraz 2 075 255,41 zł. Od 2017 r. poniesiono kolejne nakłady. Dzierżawca wystosował pismo do Instytutu z żądaniem zwrotu poniesionych nakładów na utrzymanie dzierżawionej nieruchomości lub wykupu tej nieruchomości po cenie uwzględniającej poniesione przez niego nakłady. Instytut przekazał stanowisko, że nieruchomość powinna być sprzedana. Rada Naukowa Instytutu wydała pozytywną opinię w tym przedmiocie w uchwale z 21.03.2023 r. Wniosek o akceptację podjęcia działań w zakresie procedowania sprzedaży został złożony do Ministerstwa RiRW w 1.12.2023 r. (uzupełniony na prośbę Organu 30.08.2024 r.) i oczekuje na rozpatrzenie (e-mail z 14.01.2025 r.).

⁷⁵ Na podstawie operatu szacunkowego z 2022 r. Zlecono jego aktualizację.

⁷⁶ Nieruchomość administrowana przez ZD Bonin zbędna dla jego działalności. Lokal mieszkalny zdewastowany nienadający się do normalnego użytkowania, brak instalacji elektrycznej, wodnej i kanalizacyjnej, stolarki okiennej i drzwiowej. Lokal jest pustostanem.

⁷⁷ Na podstawie operatu szacunkowego z 2022 r. Zlecono jego aktualizację.

⁷⁸ Przyczyny i zasadność przeznaczenia do sprzedaży: nieruchomość administrowana przez ZD Bonin i jest zbędna dla jego działalności. Lokal mieszkalny zdewastowany, nieposiadający stolarki okiennej i drzwiowej, nadającej się do normalnego użytkowania lokalu, brak instalacji elektrycznej, wodnej i kanalizacyjnej. Lokal jest pustostanem.

⁷⁹ Na podstawie operatu szacunkowego opracowanego 6.01.2023 r. Została zlecona aktualizacja operatu szacunkowego.

⁸⁰ Przyczyny i zasadność przeznaczenia do sprzedaży: nieruchomość administrowana jest przez ZD Niezychowice i jest zbędna dla jego działalności. Stan techniczny budynku oraz lokalu jest niezadowalający i wymaga remontu. Jest to ostatni lokal będący w posiadaniu przez IHAR-PIB w tej lokalizacji - jego sprzedaż pozwoli na uniknięcie obowiązków związanych z zarządzaniem wspólnotą mieszkaniową.

⁸¹ W przypadku wyrażenia zgody przez Organ Nadzorujący na sprzedaż zlecone zostanie sporządzenie operatu szacunkowego. Kwota ze sprzedaży nie będzie niższa niż wartość w nim określona.

⁸² Przyczyny i zasadność przeznaczenia do sprzedaży: nieruchomość administrowana jest przez ZD Grodkowice i nie jest wykorzystywana w prowadzonej działalności. Stan techniczny budynku wymaga kompleksowego remontu, a zwrot potencjalnych kosztów, związanych z jego przeprowadzeniem pod wynajem, byłby nieefektywnie długi.

7	Chojnice Pomorskie	przetarg	Brak operatu szacunkowego ⁸³	Sprzedaż części działki o pow. 0,1870 ha, która zostanie wydzielona jako odrębna nieruchomość z działki o nr ewidencyjnym 343/13. ⁸⁴
8	Jarcewo Pomorskie	przetarg	Brak operatu szacunkowego ⁸⁵	Nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę ewidencyjną nr 53/9 wraz z zabudowaniami gospodarczymi. ⁸⁶

3. Analiza stanu nieruchomości

Instytut poinformował⁸⁷, że przeprowadzał okresowe analizy stanu posiadanych nieruchomości, oceniając ich przydatność do realizacji zadań statutowych oraz weryfikując koszty utrzymania nieruchomości zbędnych, które generują niepotrzebne nakłady finansowe. Ostatnia taka analiza miała miejsce na przełomie 2022/2023 r. W wyniku badania zebrano informacje, które posłużyły do odpowiedniego pogrupowania pilności spraw pod kątem określenia sposobu działania i wymaganych prac. Kolejna analiza planowana jest na przełomie 2025/26 r.

W Instytucie nie wprowadzono regulacji wewnętrznych w zakresie najmu i dzierżawy nieruchomości, co ocenia się za niewłaściwe. Biorąc pod uwagę posiadany duży areal, liczbę nieruchomości, w tym lokali mieszkalnych (43 umowy najmu oraz 8 umów dzierżawy) brak regulacji wewnętrznych dot. najmu i dzierżawy może wpływać na kwestie gospodarnego zarządzania majątkiem Instytutu.

Do wprowadzonego regulaminu sprzedaży nieruchomości gruntowych nie sformułowano uwag lub zastrzeżeń.

4. W zakresie sprzedaży nieruchomości gruntowych kontroli poddano 2 z 4 dokonanych sprzedaży w badanym okresie, tj. nieruchomości o pow. 0,15 ha i 0,1411 ha⁸⁸. Stwierdzono, że przeprowadzone zostały według regulaminu sprzedaży⁸⁹. Zgodnie z § 2 ust. 5 regulaminu sprzedaży sporządzona została analiza przydatności ww. działek dla potrzeb Instytutu. Brak daty na analizie nie pozwala stwierdzić, czy została ona dokonana przed rozpoczęciem procedury sprzedaży, o czym mowa w § 2 ust. 5 regulaminu sprzedaży. Rada Naukowa pozytywnie zaopiniowała zamiar sprzedaży nieruchomości⁹⁰, na podstawie § 2 ust. 6

⁸³ W przypadku wyrażenia zgody przez Organ Nadzorujący na sprzedaż zlecone zostanie sporządzenie operatu szacunkowego. Kwota ze sprzedaży nie będzie niższa niż wartość w nim określona.

⁸⁴ Przyczyny i zasadność przeznaczenia do sprzedaży: teren działki nie jest wykorzystywany przez Instytut. Dostosowanie tego gruntu do stanu, który umożliwiłby prowadzenie odpowiedniej działalności wiązałoby się z koniecznością poniesienia przez Instytut znacznych nakładów finansowych, co nie jest uzasadnione.

⁸⁵ W przypadku wyrażenia zgody przez Organ Nadzorujący na sprzedaż zlecone zostanie sporządzenie operatu szacunkowego. Kwota ze sprzedaży nie będzie niższa niż wartość w nim określona.

⁸⁶ Przyczyny i zasadność przeznaczenia do sprzedaży: obiekty zabytkowe administrowane przez ZD Niezychowice. Sprzedaż ograniczy zbędne koszty, które mogą być ponoszone przez Zakład w przypadku decyzji konserwatora zabytków wynikającej z art. 49 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r., poz. 1282 (nakaz prac ratunkowych)). Część budynków należy do "zespołu dworsko-parkowego z folwarkiem" wpisanego do rejestru zabytków. Wiąże się to z obowiązkami wynikającymi z art. 5 ww. ustawy, których Zakład nie jest w stanie ponieść.

⁸⁷ Pismo Instytutu z 9.11.2024 r.

⁸⁸ Położonych w Bartążku o nr ew. 30/179 i 30/180.

⁸⁹ Wprowadzony zarządzeniem dyrektora Instytutu nr 20/D/2017 z 14.12.2017 r.

⁹⁰ Uchwała nr 2/XIX/81 z 15.06.2020 r. W uchwale zawarto pozytywną opinię na sprzedaż działek: nr ew. 30/179 o pow. 0,15 ha za cenę nie mniejszą niż 134.900 zł i nr ew. 30/180 o pow. 0,1411 ha za cenę nie mniejszą niż 126.230 zł.

regulaminu sprzedaży. Dyrektor ustalił zarządzeniem nr 24/D/2020 z 30.11.2020 r. regulamin postępowania komisji przetargowej w sprawie przeprowadzenia pisemnego przetargu nieograniczonego na sprzedaż tej nieruchomości (dalej: regulamin), zgodnie z którym:

- cena wywoławcza została ustalona na podstawie operatu szacunkowego,
- treść ogłoszenia zawierała elementy określone w § 7 regulaminu,
- sporządzono protokół z posiedzenia komisji z 17.12.2020 r. zawierający elementy określone w § 15 (ofertę zgłosił 1 oferent)⁹¹,
- komisja podjęła uchwałę w przedmiocie rozstrzygnięcia przetargu 17.12.2020 r., określoną w § 5.

Oferent złożył wadium określone w § 5 regulaminu sprzedaży. Umowa sprzedaży nieruchomości gruntowej za cenę 134.200 zł została zawarta 6.06.2022 r. z nabywcą – osobą prywatną⁹². Instytut przekazał informację, że powodem tak długiego oczekiwania na zawarcie ostatecznego aktu notarialnego była hipoteka przymusowa wpisana w księgę wieczystą nieruchomości. Przyjęto, że finalizacja umowy nastąpi dopiero po zakończeniu działań zmierzających do usunięcia tego obciążenia, co miało na celu zapewnienie pełnej klarowności stanu prawnego nieruchomości⁹³.

Do procesu sprzedaży nieruchomości gruntowej nie sformułowano uwag lub zastrzeżeń w zakresie objętym kontrolą, z wyjątkiem uchybienia polegającego na braku daty na sporządzonej analizie przydatności nieruchomości gruntowej.

5. W okresie objętym kontrolą zawarte były 43 umowy najmu oraz 8 umów dzierżawy⁹⁴.

Dokonano weryfikacji procesu zawarcia umowy dzierżawy z 13.06.2024 r. zawartej z Garden Service Łukasz Budny⁹⁵. Rada Naukowa pozytywnie zaopiniowała zamiar wydzierżawienia nieruchomości⁹⁶. Dyrektor ustalił zarządzeniem nr 27/D/2023 z 9.10.2023 r. regulamin postępowania komisji przetargowej w sprawie przeprowadzenia pisemnego przetargu nieograniczonego na dzierżawę tej nieruchomości (dalej: regulamin), zgodnie z którym:

- treść ogłoszenia zawierała elementy określone w § 4 i § 7 regulaminu,
- sporządzono protokół z posiedzenia komisji z 19.10.2023 r. zawierający elementy określone w § 15 (ofertę zgłosił 1 oferent),

⁹¹ Złożono ofertę tylko na sprzedaż działki nr ew. 30/179 o pow. 134.200 zł netto.

⁹² Instytut przekazał informację, że powodem tak długiego oczekiwania na zawarcie ostatecznego aktu notarialnego była hipoteka przymusowa wpisana w KW OL1O/00044001/0, Dział IV – hipoteka nieruchomości. Przyjęto, że finalizacja umowy nastąpi dopiero po zakończeniu działań zmierzających do usunięcia tego obciążenia, co miało na celu zapewnienie pełnej klarowności stanu prawnego nieruchomości (e-mail z 17.12.2024 r.).

⁹³ E-mail Instytutu z 17.12.2024 r.

⁹⁴ Zestawienie; w zestawieniu sporządzonym przez Instytut ujęto: datę zawarcia umowy, wartość wskazaną w zawartej umowie (netto/miesiąc), nr KW, nr działki oraz informacje o opinii Rady Naukowej.

⁹⁵ Nieruchomość położona w Bartążku, nr działki 5/18 o ogólnej pow. 1,9101 ha. Czynnosc miesięczny wynosi 5.458,33 zł.

⁹⁶ Uchwała nr 2/XX/76 z 22.06.2023 r.

- komisja podjęła uchwałę w przedmiocie rozstrzygnięcia przetargu 19.10.2023 r., określona w § 5.

Cena wywoławcza została ustalona na podstawie operatu szacunkowego.

Umowa została zawarta z podmiotem, który złożył ofertę.

W przypadku umowy dzierżawy nieruchomości nr 1/2022⁹⁷ zawartej przez Zakład Doświadczalny Niezychowice z Hodowlą Ziemniaka Zamarte Sp. z o.o. Grupa IHAR stwierdzono, że poprzedzona była analizą celowości wydzierżawienia gruntu i wysokości czynszu.

6. Sposób ustalania stawki za najem i dzierżawę

W Instytucie⁹⁸ stawki czynszu za wynajem lokali mieszkalnych i użytkowych były ustalane na podstawie analizy kosztów utrzymania nieruchomości oraz wskaźników rynkowych. Celem tego procesu było zapewnienie transparentności i zgodności z aktualnymi warunkami rynkowymi i ekonomicznymi.

Na terenie Radzikowa znajduje się osiedle mieszkaniowe zarządzane przez Spółdzielnię Mieszkaniową "IHAR". Instytut posiada tam 7 własnościowych lokali mieszkalnych. Spółdzielnia działa na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych⁹⁹ oraz własnych regulacji wewnętrznych dostępnych na jej stronie internetowej. Instytut otrzymywał od Spółdzielni comiesięczne noty obciążeniowe, na podstawie których dokonywał obciążenia najemców lokali.

Lokale mieszkaniowe w Ośrodku Szkoleniowym w Radzikowie nie są częścią Spółdzielni. W tym przypadku Instytut samodzielnie określał wysokość niektórych stawek, wzorując się na stawkach obowiązujących w Spółdzielni Mieszkaniowej "IHAR". Opłaty za te lokale obejmowały koszty utrzymania, fundusz remontowy, opłatę za śmieci segregowane oraz opłatę za energię ciepłą, która była ustalana na podstawie kalkulacji przedstawionej przez Zakład Doświadczalny w Radzikowie.

W Bydgoszczy stawki czynszu ustalane były odmiennie. Dla lokali mieszkalnych wysokość czynszu netto była określana zgodnie z zestawieniami Prezydenta Miasta Bydgoszczy w sprawie stawek czynszu za najem lokali wchodzących w skład miejskiego zasobu mieszkaniowego. Dla lokali użytkowych, takich jak biura, miejsca parkingowe czy magazyny, stawki czynszu netto były ustalane na podstawie Wewnętrznego Regulaminu Instytutu – Oddział w Bydgoszczy.

W przypadku dzierżawy gruntów, stawki zależały od wielkości powierzchni i okresu dzierżawy.

⁹⁷ Nieruchomość położona w Czartołomie stanowiąca część działki 42/3 o pow. 14 ha. Umowa zawarta na czas określony od 1.06. do 31.10.2022 r. z kwotą czynszu 4.920 zł za cały okres dzierżawy.

⁹⁸ Pismo Instytutu z 9.11.2024 r.

⁹⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 558 t.j.

Dzierżawa małych powierzchni była ustalana na podstawie wskaźników cen rynkowych, co pozwalało na bieżące dostosowanie opłat do aktualnych stawek na rynku nieruchomości. Dla dużych powierzchni i długoterminowych dzierżaw zlecane były operaty szacunkowe. Dzięki temu wartość dzierżawy była precyzyjnie określana zgodnie z aktualnymi cenami rynkowymi i stanem nieruchomości.

W wyniku weryfikacji umów najmu lokalu mieszkalnego¹⁰⁰ ustalono, że celem ich zawarcia było zapewnienie najemcom, będącym pracownikami Instytutu zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę, lokali mieszkalnych na czas trwania stosunku pracy (§ 3 ust. 1 umów). W umowach najmu określono zasady ustalania wysokości opłat eksploatacyjnych¹⁰¹, które ponosili pracownicy, na podstawie wytycznych Spółdzielni Mieszkaniowej „IHAR” oraz poniesionych przez Instytut kosztów w danym roku.

W zakresie objętym kontrolą nie sformułowano uwag lub zastrzeżeń.

7. Analiza zasadności i gospodarności zawieranych umów

Instytut poinformował¹⁰², że umowy dotyczące najmu, dzierżawy i sprzedaży przed przystąpieniem do ich procedowania były przedmiotem analizy pod kątem zasadności oraz gospodarności ich zawarcia.

Złożony do MRiRW wniosek¹⁰³ o akceptację na rozpoczęcie procedury w zakresie czynności prawnej zawierał odniesienie do 5 zasad gospodarowania mieniem: legalności, rzetelności, celowości, gospodarności oraz oszczędności, które są określone w § 16 ust. 4 ustawy o instytutach. Opinię wyraziła również Rada Naukowa w formie uchwały¹⁰⁴.

Nie sformułowano uwag lub zastrzeżeń w powyższym zakresie.

5. Polityka kadrowa

Zasadniczymi dokumentami kształtującymi politykę kadrową w Instytucie są Regulamin

¹⁰⁰ W ramach umowy nr 14/OS/2023 z 30.11.2023 r. w lokalu mieszkało 2 obywateli Pakistanu, w ramach umowy nr 05/OS/2022 z 2.05.2022 r. w lokalu mieszkało 4 obywateli Pakistanu. Pracownicy byli zatrudnieni do wykonywania prac gospodarskich.

¹⁰¹ Opłaty eksploatacyjne obejmowały: koszty utrzymania, fundusz remontowy, opłatę za odbiór nieczystości stałych, opłatę za dostawę energii cieplnej, opłatę za ciepłą wodę, opłatę za dostawę zimnej wody i odbiór nieczystości płynnych, rozliczenie energii elektrycznej.

¹⁰² Pismo Instytutu z 9.11.2024 r.

¹⁰³ Wniosek Instytutu o wyrażenie zgody na dokonanie czynności prawnej w zakresie rozporządzenia mieniem z 30.01.2024 r., znak: D-49/S/2024, skierowany do Ministra RiRW, zawiera uzasadnienia do każdej z 5 zasad.

¹⁰⁴ Uchwała nr 2/XX/76 z 22.06.2023 r. i uchwała nr 2/XIX/81 z 15.06.2020 r. wyrażają pozytywne opinie w zakresie zarządzania majątkiem przez Instytut.

pracy¹⁰⁵, Regulamin wynagradzania¹⁰⁶ oraz zarządzenia uzupełniające¹⁰⁷.

Według informacji dyrektora¹⁰⁸ w Instytucie od 1.01.2022 do 31.07.2024 r. ogółem zatrudniono 147 pracowników z tego 57 w roku 2022, 67 w roku 2023 i w roku 2024 – do zakończenia kontroli 29. Natomiast rozwiązano stosunek pracy łącznie ze 160 pracownikami, w tym 73 pracownikami w roku 2022, 58 w 2023 r. oraz 29 do zakończenia kontroli¹⁰⁹.

W przypadku pracowników naukowych ruchy kadrowe dotyczyły 19 osób (w zakresie rozwiązanie stosunku pracy i 11 osób w zakresie zatrudnienia).

Liczba etatów pracowników naukowych

Lp.	Grupy pracowników	Stan na 31.12.2022 r.		Stan na 31.12.2023 r.		Stan na 31.07.2024 r.	
		etaty	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby
1	Profesorowie	8,33	9	9	9	10,33	11
2	Profesorowie Instytutu	9	9	15	15	15	15
3	Doktorzy habilitowani	17	17	9	9	10,50	11
4	Doktorzy	41,50	42	47,80	49	46,10	47
5	Magistry	13	13	12	12	11	11
Ogółem		88,83	90	92,80	94	92,93	95

Struktura wiekowa pracowników naukowych (w osobach)

Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	65>	Razem
1	Profesorowie	0	1	2	2	4	9
2	Profesorowie Instytutu	0	2	4	2	1	9
3	Doktorzy habilitowani	0	7	3	7	0	17

¹⁰⁵ Zarządzenie nr 30/D/2021 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu pracy IHAR-PIB.

- Zarządzenie nr 13/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 24 kwietnia 2023 roku w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Pracy IHAR-PIB.

¹⁰⁶ Zarządzenie nr 31/D/2021 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 29 grudnia 2021 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu wynagradzania IHAR-PIB.

- Zarządzenie nr 31/D/2022 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 16 grudnia 2022 roku w sprawie wprowadzenia zmiany treści Załącznika nr 1 do Regulaminu wynagradzania IHAR-PIB.

- Zarządzenie nr 17/D/2024 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 26 lipca 2024 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu wynagradzania IHAR-PIB.

¹⁰⁷

- Zarządzenie nr 5/D/2022 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 14 marca 2022 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników wykonujących zadania w ramach realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych.

- Zarządzenie nr 6/D/2022 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 14 marca 2022 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników wykonujących zadania w ramach umów z kontrahentami zewnętrznymi.

- Zarządzenie nr 22/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 7 sierpnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminów odbywania staży naukowych.

- Zarządzenie nr 23/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 7 sierpnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu programu finansowania staży naukowych w krajowych i zagranicznych jednostkach naukowo-badawczych.

- Zarządzenie nr 12/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 5 kwietnia 2023 roku w sprawie zasad dofinansowania kosztów publikacji artykułów naukowych i premiowania aktywności publikacyjnej.

- Zarządzenie nr 17/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 9 maja 2023 roku w sprawie regulaminu konkursu na projekty naukowe dla młodych naukowców IHAR-PIB pt. „Pierwszy Projekt Naukowy”.

¹⁰⁸ Informacje dyrektora Instytutu z 18.09.2024 r.

¹⁰⁹ Przyczyny zwolnienia: porozumienie stron (2023 r. - 11, 2022 r. - 19, 2021 r. - 13), wypowiedzenie przez pracownika (2023 r. - 6, 2022 r. - 2, 2021 r. - 4), wygaśnięcie mianowania (2023 r. - 2, 2022 r. - 1, 2021 r. - 1), z upływem czasu (2023 r. - 8, 2022 r. - 7, 2021 r. - 7).

4	Doktorzy	7	24	7	2	2	42
5	Magistrzy	7	5	0	1	0	13
Ogółem na 31.12.2022 r.		14	39	16	14	7	90
1	Profesorowie	0	1	3	1	4	9
2	Profesorowie Instytutu	0	6	5	2	2	15
3	Doktorzy habilitowani	0	3	1	6	0	10
4	Doktorzy	9	29	7	1	3	49
5	Magistrzy	7	3	0	0	1	11
Ogółem na 31.12.2023 r.		16	42	16	19	9	94
1	Profesorowie	0	2	3	1	5	11
2	Profesorowie Instytutu	0	6	5	2	2	15
3	Doktorzy habilitowani	0	5	1	5	0	11
4	Doktorzy	9	28	6	1	3	47
5	Magistrzy	8	2	0	0	1	11
Ogółem na 31.07.2024 r.		17	43	15	9	11	95

Liczba pracowników wg grup stanowisk

L p.	Grupy stanowisk pracowników	Stan na 31.12.2022 r.		Stan na 31.12.2023 r.		Stan na 31.07.2024 r.	
		etaty	osoby	etaty	osoby	etaty	osoby
1	naukowi	88,83	90	92,80	94	92,93	95
2	badawczo-techniczni	0	0	0	0	0	0
3	inżynieryjno-techniczni	100,92	105	101,18	108	98,8	106
4	Administracyjno-ekonomiczni	66,15	72	70,10	76	62,75	69
5	biblioteczni i pracownicy dokumentacji naukowej	0	0	0	0	0	0
6	stanowiska robotnicze	93,55	95	91,25	92	91,25	92
7	obsługa i inne	15,80	17	12,50	13	12,80	14
Ogółem		365,26	379	367,83	383	358,53	376

Liczba uzyskanych stopni i tytułów naukowych pracowników

Liczba stopni i tytułów uzyskanych w latach								
2022			2023			do 31 lipca 2024		
stopni		tytułów	stopni		tytułów	stopni		tytułów
dr	dr hab.		dr	dr hab.		dr	dr hab.	
6	2	0	5	1	2	2	2	0

Liczba prowadzonych przewodów doktorskich oraz postępowań habilitacyjnych

Liczba prowadzonych przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych w latach					
2022		2023		do 31 lipca 2024	
przewodów doktorskich	postępowań habilitacyjnych	przewodów doktorskich	postępowań habilitacyjnych	przewodów doktorskich	postępowań habilitacyjnych
21	1	9	3	2	2

Według stanu na dzień 12.09.2024 r.

- w Szkole Doktorskiej „AgroBioTech PhD” było pięciu doktorantów.
- dwie osoby, w trybie eksternistycznym, realizowały postępowanie o nadanie stopnia doktora.

W odniesieniu do struktury wiekowej, największą grupę pracowników naukowych w latach 2022-2024, z tendencją wzrostową, stanowiły osoby w wieku 36-50 lat (tj. w stosunku do wszystkich pracowników naukowych osoby, w tym przedziale wiekowym stanowiły:

- w 2022 r. 58,9%, w 2023 r. – 61,7%, w 2024 r. – 63,2%). Jednocześnie należy wskazać, że liczba pracowników naukowych w przedziale wiekowym powyżej 65 lat miała również tendencję wzrostową i w odniesieniu do wszystkich pracowników naukowych stanowiła:
- w 2022 r. – 76,7%, w 2023 r. – 78,7%, w 2024 r. – 78,7%.

Z powyższego wynika, że w Instytucie nie występuje zagrożenie luką kadrową w przypadku pracowników naukowych.

Ustalono, że Instytut zatrudniał młode osoby w zastępstwie za odchodzących na emeryturę, jak również stale mobilizował kadrę naukową do podnoszenia kwalifikacji i zdobywania wyższych stopni naukowych.

Podczas kontroli kontrolujący dokonali weryfikacji wybranych¹¹⁰ akt osobowych (także pracowników naukowych). Zweryfikowano wszystkim akta osobowe oraz spełnienie wymogów ustawowych przez pracowników naukowych. Stwierdzono, że wybrani do kontroli:

- spełniali wymagania określone w art. 43 ustawy o instytutach dot. zatrudnienia na stanowiskach naukowych,
- posiadali aktualne zakresy obowiązków,
- podpisali z Instytutem umowy o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy, zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy o instytutach,
- zapoznali się z regulaminem pracy.

Pracownicy naukowcy, których akta osobowe podlegały kontroli, w okresie objętym kontrolą, nie składali wniosku o wyrażenie zgody na dodatkowe zatrudnienie.

¹¹⁰ Notatka z doboru próby w aktach sprawy. Wielkość próby – 34 osoby z 378 zatrudnionych, co stanowiło 9%. Kryterium doboru próby - 1) stanowiskowe (do próby włączono stanowiska kierowników komórek organizacyjnych, Dyrektora i Z-cę Dyrektora, Głównego Księgowego); 2) zatrudnieniowe (osoby zatrudnione w okresie objętym kontrolą, tj. 1.01.2022 r. a 15.11.2024 r.).

W zakresie weryfikacji akt osobowych wybranych pracowników naukowych Instytutu nie sformułowano uwag. Dokumentacja była prowadzona starannie i przejrzysto. Pracownicy naukowcy Instytutu (objęci badaniem kontrolnym), w tym dyrektor i jego zastępcy, w okresie objętym kontrolą, nie podejmowali dodatkowego zatrudnienia.

Zatrudnianie pracowników na stanowiskach naukowych odbywało się zgodnie z przepisami ustawy o instytutach. W Instytucie przeprowadzano konkursy na stanowiska naukowe. Awanse na kolejne stanowiska naukowe (asystent na adiunkta, adiunkt na profesora instytutu oraz profesor Instytutu na profesora) odbywały się na podstawie weryfikacji kwalifikacji zgodnie z wymogami określonymi w regulaminie Rady Naukowej.

Powyższe jest zgodne z art. 43 ustawy o instytutach, definiującym stopnie naukowe, będące wymogiem minimalnym do zajmowania określonego stanowiska naukowego. Wymagania szczegółowe, związane z posiadanym dorobkiem i aktywnością naukową, określone są w regulaminie Rady Naukowej.

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa Instytutu opiniowała 6 kandydatów na stanowiska kierowników zakładów naukowych odpowiedzialnych za prowadzenie badań naukowych. W tym czasie Komisja Konkursowa¹¹¹ dokonała oceny spełnienia wymagań określonych w art. 43 ustawy o instytutach w sumie w stosunku do 14 osób.

Do kontroli wybrano konkursy na stanowiska:

a) w 2022 roku:

- Kierownika Zakładu Genomiki Funkcjonalnej w Radzikowie¹¹²,
- P.o. Kierownika Krajowego Centrum Roślinnych Zasobów Genowych w Radzikowie,
- P.o. Kierownika Oddziału w Boninie,

b) w 2023 roku:

- Kierownika Krajowego Centrum Roślinnych Zasobów Genowych,
- P.o. Kierownika Oddziału w Młochowie i p.o. Kierownika Zakładu i Materiałów Wyjściowych Ziemiaka w Młochowie

c) w 2024 roku:

- P.o. Kierownika Oddziału w Poznaniu i p.o. Kierownika Zakładu Roślin Oleistych w Poznaniu.

Pracownicy powołani do pełnienia obowiązków (p.o.) kierownika jednostki organizacyjnej nie byli opiniowani przez Radę Naukową. Powierzona funkcja była tymczasowa do czasu podjęcia

¹¹¹ Zarządzenie nr 5/D/2011 Dyrektora IHAR-PIB z 15 marca 2011 r. w sprawie powołania Komisji Konkursowej, zmienione zarządzeniem: nr 12/D/2011 z 28 czerwca 2011 r., nr 17/D/2012 z 9 listopada 2012 r.

¹¹² Notatka z doboru próby w aktach sprawy.

decyzji przez Dyrektora Instytutu i złożenia wniosku do Rady Naukowej o pozytywne zaopiniowanie kandydata do objęcia funkcji.

W wyniku analizy 6 konkursów stwierdzono że:

- konkursy poprzedzone były wnioskami odpowiednich komórek organizacyjnych Instytutu,
- konkursy na stanowiska zostały ogłoszone,
- postępowanie przeprowadziły komisje konkursowe w składzie 3-osobowym, w których wskazano przewodniczącego, komisje sporządziły protokoły z prac wraz z rekomendacjami zatrudnienia;
- kandydaci spełniali wymogi dot. zatrudnienia i złożyli wymagane dokumenty,
- uchwały Rady Naukowej pozytywnie zaopiniowały zatrudnionych pracowników.

Wynik postępowania rekrutacyjnego wraz z uzasadnieniem oraz decyzja Komisji konkursowej o rozstrzygnięciu naboru była każdorazowo udokumentowana w protokole, który zawierał informacje dotyczące: nazwy komórki organizacyjnej, stanowiska pracy, imienia i nazwiska osób aplikujących, informację dotyczącą spełnienia wymagań określonych na dane stanowisko, wskazanie rozstrzygnięcia postępowania konkursowego.

Protokoły z wyboru ww. pracowników zostały podpisane przez wszystkich członków Komisji konkursowej. Ogłoszenia o konkursach na ww. stanowiska zawierały w swej treści wszystkie wskazane w § 14 ust. 3 Statutu informacje, tj.: nazwę stanowiska oraz wymagania formalne na dane stanowisko, wykaz wymaganych dokumentów, termin i miejsce składania dokumentów oraz zostały opublikowane na stronie internetowej Instytutu, na portalu pracownauce.pl, jak również na portalu europejskim EURAXESS, realizując tym samym obowiązek określony w art. 43 ust. 6 ustawy o instytutach.

W Instytucie zostały wprowadzone i funkcjonują regulacje wewnętrzne w zakresie zatrudniania pracowników naukowych. W regulacjach określono kryteria kwalifikacji na stanowiska pracowników naukowych, zasady przeprowadzania konkursów na stanowiska naukowe co ocenia się pozytywnie. Na podstawie wybranej do kontroli dokumentacji stwierdzono, że konkursy na stanowiska naukowe zostały przeprowadzone prawidłowo, na podstawie obowiązujących w danym okresie zarządzeń Dyrektora Instytutu.

W kontrolowanym okresie Rada Naukowa IHAR-PIB dokonywała ocen okresowych dorobku naukowego pracowników naukowych:

Grupa pracowników	2022 r.	2023 r.	2024 r.
	tak (za rok 2021)	nie	
Pracownicy naukowci			tak (za lata 2022 – 2023)

Pracownicy badawczo-techniczni	Nie, z uwagi na fakt niezatrudniania pracowników na tych stanowiskach	Nie, z uwagi na fakt niezatrudniania pracowników na tych stanowiskach	Nie, z uwagi na fakt niezatrudniania pracowników na tych stanowiskach
---------------------------------------	---	---	---

W roku 2022 przeprowadzono porównanie ocen pracowników naukowych za lata 2017 – 2021 (łącznie 2 oceny dwuletnie oraz jedna roczna). Stwierdzono, że oceny negatywne w okresie 2017-2021 otrzymało łącznie 18 osób; w tym, jeden raz - 13 osób; dwa razy - 4 osoby; trzy razy - 1 osoba. Do dalszego kategoryzowania wyników oceny, przyjęto następujące założenia:

a) co najmniej dwukrotna ocena negatywna w wyżej wymienionym okresie skutkuje przeniesieniem na stanowisko nienaukowe¹¹³;

b) od powyższego warunku mogą być odstępstwa, jeśli dana osoba nie jest już zatrudniona na stanowisku naukowym ewentualnie nie uzyskała oceny negatywnej w roku 2021 oraz deklaruje publikację w roku 2022;

c) możliwe jest również przesunięcie na stanowisko nienaukowe osób, które same to deklarują. W związku z powyższym na stanowiska nienaukowe zostały przesunięte łącznie 3 osoby, które otrzymały po 2 oceny negatywne w kolejnych okresach oceny 2019-2020 oraz 2021 jedną wraz z wyrażeniem woli przeniesienia na etat nienaukowy. Kolejne 2 osoby nie są już zatrudnione na stanowiskach naukowych.

W roku 2022 (ocena za 2021 r.) stwierdzono 10 ocen negatywnych, co stanowiło 11,2% wszystkich ocenianych (89 osób). W konsekwencji trzy osoby, dla których były to kolejne oceny negatywne, zostały przesunięte na stanowiska nienaukowe, dwie osoby zrezygnowały z pracy w Instytucie. Dla pozostałych były to pierwsze oceny negatywne.

W roku 2024 przeprowadzono ocenę za lata 2022 – 2023. Stwierdzono 15 ocen negatywnych tj. 17,44% wszystkich ocenianych (86 osób). Żadna z ocenianych w tym okresie osób nie otrzymała drugiej oceny negatywnej.

W toku kontroli stwierdzono, że realizacja oceny dorobku naukowego pracowników realizowana była w oparciu o przyjęte w jednostce zasady, procedury i ocena dorobku naukowego pracowników naukowych określone w regulaminie Rady Naukowej IHAR-PIB (załącznik 1) oraz w Zarządzeniu nr 33/D/2023 Dyrektora Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 29.12.2023 r. Zgodnie z przyjętymi procedurami pracownicy naukowcy przedkładali dokumentację, która przedstawiała ich dorobek naukowy. Dokumentacja ta obejmowała publikacje naukowe, patenty, realizowane projekty badawcze, udział w konferencjach naukowych, aktywność dydaktyczną oraz inne osiągnięcia o

¹¹³ Działania w takim przypadku określa §50 punkt 5 Regulaminu Rady Naukowej IHAR-PIB, mówiący, że druga z kolei negatywna ocena osiągnięć naukowych daje podstawę do przeniesienia pracownika na inne stanowisko nienaukowe.

charakterze naukowym i wdrożeniowym. Komisja ds. Rozwoju Kadry, powołana przez Radę Naukową, dokonywała oceny formalnej złożonych dokumentów. Sprawdzała, czy wszystkie wymagane materiały zostały dostarczone i czy są zgodne z wytycznymi zawartymi w regulaminie. Po zatwierdzeniu formalnej poprawności dokumentacji komisja przystępowała do analizy merytorycznej, w której uwzględnia się przede wszystkim jakość i liczbę publikacji (np. liczba prac opublikowanych w czasopismach naukowych, w szczególności punkty MRiRW) udział w projektach oraz wdrożenia wyników badań w praktyce a także inne kryteria opisane w regulaminie. W ocenie stosowano system punktowy, gdzie różne rodzaje osiągnięć miały przypisane wartości punktowe. Na podstawie zgromadzonych punktów przypisywane były pracownikom kategorie oceny. Wyniki oceny były omawiane na posiedzeniu komisji lub Rady Naukowej, gdzie ostatecznie zatwierdzano ocenę każdego pracownika. Ostateczna decyzja wraz z uzasadnieniem była przekazywana pracownikowi, który miał prawo do odwołania się od decyzji w przypadku, gdy uznał, że ocena dorobku naukowego była niesprawiedliwa¹¹⁴. Procedura oceny dorobku naukowego w IHAR-PIB jest kluczowa dla zapewnienia, że działalność naukowa pracowników odpowiada standardom Instytutu oraz że w sposób skuteczny przyczynia się do realizacji misji i celów badawczych Instytutu.

Oceny pracowników naukowych zależą od liczby i jakości publikacji w renomowanych czasopismach. Jeśli publikacje mają niską wartość naukową lub publikowane w mniej prestiżowych czasopismach, może to wpływać na ocenę negatywnie. Kolejnym aspektem jest niska aktywność lub brak sukcesów w aplikowaniu o granty co świadczy o braku zaangażowania w rozwój badań.

Każdy przypadek jest analizowany indywidualnie, w szczególności przez Komisję Rozwoju Kadry Naukowej Rady Naukowej IHAR-PIB. Działania ze strony Dyrekcji Instytutu wobec pracowników zostały podjęte po posiedzeniu Rady Naukowej 8.10 2024 r., na podstawie stanowiska Rady Naukowej.

Zgodnie z zapisami zawartymi w pkt. 1, § 51 Regulaminu Rady Naukowej, pracownicy naukowci podlegają okresowym ocenom dorobku naukowego i technicznego, dokonywanym przez Radę nie rzadziej niż raz na 4 lata. Dorobek naukowy pracowników naukowych za rok 2024 oceniony będzie w ramach procedury oceny za lata 2024-25¹¹⁵.

¹¹⁴ Procedurę odwoławczą od oceny negatywnej określono w pkt. 10 i 11 Regulaminu oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych IHAR-PIB, stanowiącego Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 33/D/2021 z dnia 29.12.2021 r, Postanowienia Regulaminu stanowią, że:

- pracownik może odwołać się od oceny do Rady Naukowej w terminie do 2 tygodni od otrzymania oceny,
- przewodniczący Rady Naukowej, w terminie do 2 tygodni od otrzymania odwołania na piśmie, powiadamia pisemnie odwołującego o sposobie załatwienia sprawy.

¹¹⁵ Zarządzeniem nr 33/D/2023 Dyrektora IHAR-PIB z dnia 29.12.2023 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych IHAR-PIB za okres 2024-2025.

W Instytucie zgodnie z art. 44 ust. 4 ustawy o instytutach została przeprowadzona ocena okresowa pracowników naukowych. Do objętej kontrolą dokumentacji przeprowadzenia oceny nie sformułowano uwag.

Instytut, aby móc motywować¹¹⁶ pracowników wprowadził zarządzenia regulujące kwestie wynagradzania za pracę oraz dodatkowych form wynagradzania. W okresie objętym kontrolą Instytut stosował następujące instrumenty finansowego i pozafinansowego motywowania pracowników: np. motywowanie w zakresie finansowym: podwyższone wynagrodzenie projektowe z tytułu realizacji projektu bądź dodatek z tego tytułu, premia za złożenie wniosku projektowego, jak i kolejna premia za uzyskaniu projektu, premia administracyjna dla osób angażujących się w wsparcie rozliczania projektów, finansowanie opłat publikacyjnych, jak i premie za opublikowanie artykułów naukowych w czasopismach – zależne od rangi punktowej czasopisma, finansowanie staży naukowych w jednostkach krajowych i zagranicznych, finansowanie projektów naukowych młodych naukowców - w trybie konkursowym.

Formą pozafinansowej motywacji pracowników była możliwość podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach organizowanych przez Instytut oraz w jednostkach zewnętrznych np. studia podyplomowe czy kursy doszkalające w ramach skierowania przez pracodawcę. Możliwości te pozwalały pracownikowi realizować swoje potrzeby w różnych dziedzinach, umożliwiając rozwój zawodowy.

W Instytucie wprowadzono ruchome godziny rozpoczynania pracy (tj. w przedziale od godziny 7.00 do godziny 9.00) - wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pracownikom w zakresie elastyczności pracy.

W Instytucie został wprowadzony i funkcjonuje system motywacyjny pracowników finansowy oraz pozafinansowy. Podejmowane w tym zakresie działania ocenia się pozytywnie.

6. Polityka antymobbingowa i antydyskryminacyjna.

Instytut posiada regulacje w sprawie polityki antymobbingowej¹¹⁷.

Na podstawie w/w Zarządzenia powołano, Rzecznika Zaufania będącego profesorem Instytutu, do zadań związanych z przeprowadzeniem postępowań wstępných w przypadku zgłoszeń wystąpienia mobbingu, zbierania danych na temat wszelkich ewentualnych przejawów mobbingu oraz podejmowania działań związanych z ich zapobieganiem.

¹¹⁶ Pismo Instytutu z 18.09.2024 r.

¹¹⁷ Zarządzeniu Dyrektora Instytutu nr 17/D/2019 z 16.12.2019 r. w sprawie wprowadzenia Procedury przeciwdziałania mobbingowi w IHAR-PIB w Radzikowie.

W okresie objętym kontrolą do Rzecznika Zaufania nie wpłynęły żadne zgłoszenia występowania potencjalnych zachowań mobbingowych.

Natomiast, w roku 2021 do Rzecznika Zaufania wpłynęły 3 zgłoszenia, które zostały przez niego rozpatrzone. Dlatego nie było konieczności powoływania zespołu ds. rozpatrywania zgłoszenia występowania mobbingu przez Dyrektora Instytutu.

Instytut prowadzi systematycznie od 2022 roku szkolenia antymobbingowe dla wszystkich pracowników Instytutu. Zaświadczenia o ukończeniu szkolenia wystawione przez firmę zewnętrzną pracownicy posiadają w aktach osobowych.

Instytut posiada Politykę Antymobbingową oraz Plan Równości Płci na lata 2024-2026¹¹⁸.

Określono również odpowiednie procedury i sposób postępowania w przypadku zgłoszenia mobbingowego i naruszenia równości płci. W Instytucie funkcjonuje Rzecznik Zaufania oraz Rzecznik Równości. W kontrolowanym okresie nie było skarg dotyczących mobbingu i nie powoływano w związku z tym komisji. Instytut nie posiada Polityki Antydyskryminacyjnej.

7. Realizacja zaleceń pokontrolnych.

Ministerstwo w dniach od 18.10 do 31.12.2021 r. przeprowadziło kontrolę w IHAR-PIB w zakresie: działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania. W wyniku jej realizacji sformułowano 6 zaleceń pokontrolnych. W toku monitorowania zaleceń pokontrolnych 3 zalecenia uznane zostały za wdrożone¹¹⁹, w związku z czym kontroli poddano stan wykonania 3 zaleceń.

1. Zalecenie intensyfikacji działań mających na celu zwiększenie liczby uzyskiwanych stopni i tytułów naukowych.

W celu zwiększenia liczby uzyskiwanych stopni i tytułów naukowych wprowadzono aktualizację zarządzenia dot. regulaminu premiowania publikowania wyników naukowych oraz pokrywania opłat publikacyjnych¹²⁰, aby motywować pracowników naukowych, w szczególności doktorantów, do intensywniejszego publikowania swoich osiągnięć badawczych. Dodatkowo, w myśl wymogów uzyskania stopni i tytułów naukowych wg Rady Doskonałości Naukowej

¹¹⁸ Zarządzenie nr 18/D/2022 Dyrektora Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 12.09.2022 r. w sprawie wprowadzenia Planu Równości Płci wraz z załącznikiem nr 1 do Zarządzenia.

Zarządzenie nr 10/D/2024 Dyrektora Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 10.06.2024 r. w sprawie aktualizacji Planu Równości Płci na lata 2024 – 2026 w wersji polskiej.

¹¹⁹ Zalecenia:

- opracowania dokumentów dotyczących strategii rozwoju oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej Instytutu, a następnie uzgodnienie ich treści z MRiRW,
- wzmocnienia współpracy z jednostkami doradztwa rolniczego oraz szkołami rolniczymi w celu upowszechniania wiedzy, w tym jej transferu do praktyki,
- podejmowania z odpowiednim wyprzedzeniem, we współdziałaniu z Radą Naukową Instytutu, prac dotyczących przygotowania i sporządzenia planów finansowych, tj. w terminie, który pozwoli na gospodarowanie środkami na podstawie zatwierdzonego planu.

¹²⁰ Zarządzenie nr 12/D/2023 dyrektora Instytutu z 5.04.2023 r. w sprawie zasad dofinansowania kosztów publikacji artykułów naukowych i premiowania aktywności publikacyjnej.

wskazujących m.in. na wymóg realizacji badań w ośrodkach poza miejscem zatrudnienia, wprowadzono zarządzenie regulujące finansowanie staży naukowych w jednostkach krajowych i zagranicznych o długości co najmniej 20 dni¹²¹. Wdrożono również regulamin subwencji zakładowych, który określa roczny przydział funduszy na podtrzymanie potencjału badawczego jednostek naukowych. Środki te mogą być wykorzystywane na finansowanie prac badawczych, które nie otrzymały wsparcia z zewnętrznych źródeł, w tym na pilotażowe badania będące początkiem przyszłych projektów naukowych¹²². Dla młodych pracowników naukowych i doktorantów stworzono również wewnętrzny program finansujący badania o czasookresie do 2 lat, będący odpowiednikiem konkursu NCN Miniatura. Program ten, wg kierownictwa Instytutu, ma umożliwić młodym naukowcom szybszy start kariery naukowej oraz dynamiczny rozwój ich potencjału badawczego¹²³. Instytut wyjaśnił¹²⁴, że działania mające na celu zwiększenie liczby uzyskiwanych stopni i tytułów naukowych, w postaci premii motywacyjnych za publikację wyników w prestiżowych czasopismach, pokrywania opłat publikacyjnych, finansowania staży naukowych, finansowanie badań dla młodych pracowników ze środków własnych Instytutu, będą możliwe do oceny w dłuższej perspektywie czasu. W odniesieniu do czasu jaki upłynął od wystąpienia pokontrolnego (27.09.2022), Instytut przekazał dane za lata 2023 i 2024 (po wystąpieniu pokontrolnym) oraz wcześniejsze za lata 2021 i 2022 (dla porównania):

- liczba nadanych stopni doktora: 2 (2021); 11 (2022); 5 (2023); 3 (2024),
- liczba nadanych stopni doktora hab.: 0 (2021); 1 (2022); 1 (2023); 2 (2024),
- liczba pracowników, którym nadano tytuł profesora: 1 (2021); 0 (2022); 2 (2023); 0 (2024).

Nagły wzrost liczby obronionych prac doktorskich w 2022 i 2023 roku był związany ze zmianą ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, która nakazywała zakończyć przewody doktorskie do 31.12.2023 r. W obliczu zbliżającego się terminu wielu doktorantów przyspieszyło finalizację swoich prac, co doprowadziło do zwiększonej liczby obron.

Wdrożono działania służące realizacji zalecenia pokontrolnego, jednakże ich pełne wykonanie wymaga monitorowania w dłuższej perspektywie.

2. Zalecenie intensyfikacji działań mających na celu skrócenie okresu od rozpoczęcia przewodu doktorskiego do obrony pracy doktorskiej.

¹²¹ Zarządzenie nr 23/D/2023 dyrektora Instytutu z 7.08.2023 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu programu finansowania stażów naukowych w krajowych i zagranicznych jednostkach naukowo-badawczych.

¹²² Decyzja dyrektora Instytutu z 6.03.2024 r. w sprawie podziału środków przeznaczonych z subwencji na prowadzenie badań naukowych w 2024 r.

¹²³ Zarządzenie nr 17/D/2023 dyrektora Instytutu z 9.05.2023 r. w sprawie regulaminu konkursu na projekty naukowe dla młodych naukowców IHAR-PIB pt. „Pierwszy projekt naukowy”.

¹²⁴ Informacja Instytutu z 20.11.2024 r. (e-mail) dot. realizacji zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniu pokontrolnym Ministra RiRW z 27.09.2022 r., znak: DKA.ki.092.4.2021, oraz e-mail z 14.01.2025 r.

Oprócz wskazanych powyżej działań w Instytucie wprowadzono regulamin Szkoły Doktorskiej (dalej: Szkoła) „AgroBioTech PhD” obowiązujący od roku akademickiego 2021/22¹²⁵. W regulaminie m.in.:

- 1) zobowiązano doktorantów w szczególności do m.in.:
 - składania rocznych pisemnych sprawozdań z wykonywanych obowiązków oraz innych osiągnięć, zaopiniowanych przez promotora i promotora pomocniczego, w terminie 30 dni od zakończenia roku,
 - złożenia rozprawy doktorskiej w terminie określonym w indywidualnym planie badawczym,
- 2) określono, że do obowiązków promotora należy m.in.:
 - opracowanie z uczestnikiem Szkoły indywidualnego planu badawczego, ustalenie tematu i harmonogramu realizacji rozprawy doktorskiej oraz zapewnienie warunków prowadzenia badań,
 - sprawowanie merytorycznego i formalnego nadzoru nad pracą naukową uczestnika Szkoły oraz przygotowaniem rozprawy doktorskiej w obowiązującym terminie,
 - zapewnienie regularnych konsultacji oraz ocena postępów w rozwoju naukowym doktoranta,
 - współpraca z Dyrektorem Szkoły w zakresie realizacji programu kształcenia,
 - powiadamianie Dyrektora Szkoły o braku postępów w pracy naukowej doktoranta oraz przedstawianie wniosku o skreślenie z listy uczestników szkoły,
- 3) postanowiono, że Plan studiów określa czas trwania studiów, przedmioty z podziałem na semestry, ich wymiar godzinowy oraz formę zaliczenia,
- 4) określono, że doktorant, w uzgodnieniu z promotorem, opracowuje indywidualny plan badawczy zawierający harmonogram przygotowania rozprawy doktorskiej i przedstawia go Dyrektorowi Szkoły w terminie 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia kształcenia,
- 5) określono, że postępy kształcenia w szkole doktorskiej podlegają ocenie, która prowadzona jest w połowie okresu kształcenia (ocena śródkresowa); śródkresowa ocena doktoranta składa się z: oceny ogólnego rozwoju naukowego doktoranta i oceny postępów w realizacji indywidualnego planu badawczego; ocena może również obejmować działalność publikacyjną doktoranta, mobilność i współpracę międzynarodową oraz aktywność w pozyskiwaniu środków finansowych na badania ze źródeł zewnętrznych.

Powyższe rozwiązania mogą sprzyjać sprawniejszemu zakończeniu przewodu doktorskiego, jednakże, jak wyjaśnił Instytut, od daty wystąpienia pokontrolnego z 27.09.2022 do chwili

¹²⁵ Prowadzonej przez: Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie, Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy w Skierniewicach oraz IHAR-PIB.

obecnej trudno jest to jednoznacznie ustalić, ponieważ proces przewodu doktorskiego jest zazwyczaj dłuższy niż ten okres.

Wdrożono działania służące realizacji zalecenia pokontrolnego, jednakże ich pełne wykonanie wymaga monitorowania w dłuższej perspektywie.

3. Zalecenie intensyfikacji działań mających na celu zapewnienie skutecznych mechanizmów do rozwoju pracowników naukowych, przekładającego się na poprawę ich okresowej oceny dorobku naukowego.

Instytut, w celu realizacji zalecenia, wdrożył narzędzia wspomagające aktywność badawczą i publikacyjną pracowników. Zaktualizowano regulamin premiowania wyników naukowych oraz systemu pokrywania kosztów publikacji, który stanowi ważny element motywacyjny, sprzyjający zwiększeniu liczby i jakości publikacji, co bezpośrednio przekłada się na ocenę osiągnięć. Umożliwiono pracownikom realizację staży w wiodących ośrodkach krajowych i zagranicznych, które dają szansę na rozwijanie kompetencji w nowych środowiskach badawczych oraz nawiązywanie współpracy, co może skutkować innowacyjnymi projektami. Takie doświadczenie znacząco wpływa na wzrost prestiżu naukowego oraz jakości dorobku, co znajduje odzwierciedlenie w ocenie okresowej. Regulamin subwencji zakładowych zapewnia jednostkom naukowym stabilne finansowanie badań niezależnych od zewnętrznych grantów, co pozwala na inicjowanie nowych kierunków badawczych i przygotowanie wniosków o finansowanie większych projektów. Tym samym wspiera pracowników w budowaniu znaczącego dorobku, nawet na etapie rozwijania pilotażowych przedsięwzięć badawczych. Z kolei wewnętrzny program finansowania badań dla młodych naukowców i doktorantów umożliwia realizację dwuletnich projektów, sprzyjających zdobywaniu doświadczenia w zarządzaniu projektami badawczymi oraz publikowaniu wyników. Takie wsparcie pozwala młodym naukowcom szybciej osiągać sukcesy naukowe, co korzystnie wpływa na ich ocenę okresową i perspektywy dalszego rozwoju kariery naukowej. Jednocześnie Instytut wskazał, że trudno jednoznacznie stwierdzić, czy dotychczasowe działania doprowadziły do poprawy okresowej oceny dorobku naukowego. W latach 2019–2020 odnotowano 12 negatywnych ocen dorobku naukowego, w 2021 roku ich liczba spadła do 10, ale w okresie 2022–2023 wzrosła ponownie do 14. Może to sugerować, że choć wprowadzono działania wspierające, ich efektywność nie jest jeszcze w pełni widoczna, a inne czynniki, takie jak coraz niższe nakłady Państwa na naukę, przekładające się na współczynnik przyznawanych projektów, mogą wpływać na możliwość realizacji badań a w konsekwencji na ocenę dorobku naukowego.

Działania służące realizacji zalecenia pokontrolnego wymagają monitorowania w dłuższej perspektywie i podejmowania ewentualnie dodatkowych lub korygujących działań w celu pełnego wdrożenia zalecenia.

Instytut podjął działania w celu realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych w ramach kontroli przeprowadzonej w dniach od 18.10 do 31.12.2021 r.

IV. Zalecenia pokontrolne

Biorąc pod uwagę ustalenia i oceny przedstawione w *Wystąpieniu pokontrolnym*, zalecam Panu Dyrektorowi:

- 1) przeprowadzenie pogłębionej analizy przyczyn pogorszenia się sytuacji ekonomicznej Instytutu i wypracowanie działań naprawczych;
- 2) podjęcie działań w celu zwiększenia udziału przychodów ze sprzedaży dot. działalności badawczo-rozwojowej w przychodach Instytutu ogółem;
- 3) usprawnienie procesu sporządzania planów finansowych oraz ich zmiany, w szczególności poprzez zapewnienie;
 - sporządzania i zaopiniowania rocznych planów finansowych Instytutu w terminie umożliwiającym ich obowiązywanie od początku roku, na który są opracowywane,
 - sporządzenia planów finansowych w szczególności określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach, w tym uwzględniającej informacje w zakresie subwencji z budżetu państwa,
 - dokonywania korekty planu finansowego w przypadku przewidywanego wzrostu kosztów wskazanych w planie, mając na względzie, że plan finansowy stanowi podstawę gospodarowania środkami finansowymi Instytutu;
- 4) określenie - w formie pisemnej - zasad postępowania w procesie windykacji należności Instytutu, których termin płatności minął, mając na względzie zapewnienie skutecznych działań windykacyjnych oraz wysoki stan należności wymagalnych na koniec każdego roku z przedziału lat 2022-2023;
- 5) w przypadku zawierania umów cywilnoprawnych z pracownikami Instytutu:
 - wprowadzenie wzoru rejestru godzin do umowy zawierającego konkretne przedziały czasowe (od godziny do godziny), w których pracownik realizował przedmiot umowy,
 - zawarcie w umowach postanowień ograniczających ryzyko ewentualnych nadużyć w kontekście wykonywania przedmiotu umów w czasie pracy wynikającym ze stosunku pracy;
- 6) zapewnienie, aby każda umowa zawarta przez Instytut była poprzedzona pisemnym wnioskiem wraz z uzasadnieniem;
- 7) zapewnienie, aby zasadą było wykonywanie przez pracowników zadań na podstawie i w ramach stosunku pracy, mając na względzie, że Instytut zawierał umowy zlecenia z pracownikami, których przedmiot był powiązany z realizacją zadań statutowych; zakresy

powierzanych pracownikom obowiązków powinny być określone, a w razie potrzeby modyfikowane w taki sposób, aby jak najlepiej realizować zadania Instytutu;

- 8) dołączanie do karty ewidencji przebiegu pojazdu służbowego faktury (jej kopii) za zakupione paliwo dojazd prywatnych przez użytkownika pojazdu, w celu zachowania transparentności oraz właściwego nadzoru nad rozliczeniem prywatnych przejazdów samochodem służbowym;
- 9) wprowadzenie regulacji wewnętrznych w zakresie najmu i dzierżawy nieruchomości, mając na względzie posiadany duży areal, liczbę nieruchomości, w tym lokali mieszkalnych oraz gospodarne zarządzanie majątkiem Instytutu;
- 10) zapewnienie, terminowego przekazywania do MRiRW odpowiednich uchwał Rady Naukowej (ustawa o instytutach art. 29 ust. 2 pkt 5-11 i 17-19);
- 11) kontynuowanie działań zmierzających do uzyskania wyższej kategorii naukowej;
- 12) podejmowanie działań w celu intensyfikacji wdrażania i upowszechniania przez Instytut prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych;
- 13) monitorowanie i podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie sytuacji wystąpienia „luki kadrowej”.

Proszę Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie miesiąca od otrzymania *Wystąpienia pokontrolnego*, informacji o sposobie wykonania zaleceń lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień.

Ponadto informuję, że od *Wystąpienia pokontrolnego* nie przysługują środki odwoławcze.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Bogusław Wijatyk
Dyrektor Generalny
/podpisano elektronicznie/